Narodno gledališče
ARHIV
v Ljubljani
Pa 225

Inspicient

Narodno gledališče
ARHIV
v Ljubljani

BERNARD SHAW:

P Y G M A L I O N .

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Komedija v petih dejanjih .

O s e b e:

Ga. Higginsova — Marija Vera

Profesor Henry Higgins, njen sin — Rogoz

Alfred Dovlittle — Levar

Eliza, njegova hči — Nablocka

Ga. Egusford Hill — Wintrova

Klara — Vida

Fredy — Lipah

njena otroka

Polkovnik Pickering — Gregorin

Ga. Pearceova — Medvedova

Pohajač — Jancin

Sarkastični gledalec — Jerman

Poslušalec — Ozipović

Sobarica — Gorjupova

Inspicient — Murgelj

Režiser — Pugelj

Prvi akt se odigra pod obokom vrat cerkve sv. Pavla. Drugi v Wimpole Streetu. Tretji pri ge. Higginsovi. Četrti zopet v Wimpole Streetu. Peti še enkrat pri ge. Higginsovi.

Elizo karakterizira kraju primerno narečje.

xxxxxxxxxx

Narodno gledališče ARHIV v Ljubljani

PRVO DEJANJE.

Covent Gardon ob 11h 15 ponoči. Silovita letna ploha. Na vse strani rezko žvižgajo po izvoščkih. Pešci bežeč iščejo zavetja na trgu in pod vhodom v cerkev sv. Pavla, kjer že stoji gruča ljudi, med njimi dama s svojo hčerjo v večerni toaleti. Vsi nestrpno strme v dež, izvzemši nekega moškega v ozadju, ki si z obrazom proti cerkvenim vratom dela beležke in se zdi s svojo beležnico docela zaposlen. Cerkveni zvon udari prvo četrt.

Hči: /na mestu med srednjima stebroma, tik levega/ Do kože se bom premočila. Kje neki tiči Freddy, tako dolgo? Dvajset minut je že, kar je šel.

Mati: /desno od hčere/ Toliko ~~sicer~~ še ne, a kak voz bi bil vendar že lahko izteknil.

Pohajač: /~~desno od dame~~/ Pred poludvanajsto ga ne bo dobil, gospa. ~~Ne prej, dokler se vozovi ne vrnejo od svojih gledaliških vožnj.~~ Zato vozijo za gledališča.

MAti: ~~A mi moramo imeti voz.~~ Do poludvanajstih ne moremo ~~pohajati tod.~~ čakati. Vreme je preslabo.

Pohajač: Jaz ne morem zato, gospa.

Hči: Če bi imel Fredy količkaj soli, bi bil dobil voz pred gledališčem.

Mati: Kako pa naj bi siromak to napravil?

Hči: Drugi so dobili vozove, zakaj on ne?

/Freddy naglo priteče in zapre premočen dežnik. Mlad človek dvajsetih let je to, v fraku, ves premočen v členkih./

Hči: Na, si dobil voz?

Freddy: Ne za denar, ne za dobre besede ga ni dobiti.

Mati: O Freddy, mora se dobiti. Gotovo se nisi potrudil.

Hči: To je res od vraga! Naj si ga mar sami poiščeva?

Fredy: Saj ti vendar pravim, da so vsi oddani. Nevihta je prišla tako nenadno, nihče ni bil pripravljen in vsakdo si je moral vzeti voz. Tekel sem po eni strani do Charing-Cross-a in po drugi čisto blizu do Ludgete - Circusa, in vse je bilo zasedeno.

Mati: Na Frafalzar - Sguaru si poskusil?

Fredy: Tam tudi ni bilo nobenega.

Mati: Si poskusil?

Fredy: Iskal sem in tekel do postaje Charing.Cross. Naj bi bil nemara tekel do Hammersmitha?

Hči: Ti se sploh nič potrudil nisi.

Mati: Res si zelo neroden, Fredy. Poskusi še enkrat in se ne vrni ~~prej, da ne dobiš~~ brezi voza.

Fredy: Potem se bom spet za nič in prazen nič zmočil do kože.

Hči: In medve? Ali naj vso noč prestojiva tukaj na tem prepihu, ko imava toliko kot nič na sebi ti, leno motovilo tako.

Fredy: Že prav, saj že grem, saj že grem. /Odpre svoj dežnik in odbeži, pri čemer pa trči ob neko cvetličarko, ki prihiti sem, iščoč zavetja, in ji pri tem izbije košaro iz rok. Rezek blisk, ki mu takoj sledi glušeč grom, spremlja ta dogodek./

Cvetličarka: Nu, kaj pa se to pravi, Fredy! Tak glejte, duša, kam stopite!

Fredy: O pardon! /~~Odbeži~~/

Cvetličarka: /~~išče svoje raztresene cvetlice in jih deva nazaj v košaro~~/ Fajn gospod. Dva pušeljca fijolic sta fuč; v ~~drek~~ blato, sta pala. /~~Se postavi desno od dame, pri čemer porine pohajača nazaj, da sama dobi prostor~~

Mati: Odkod pa veste, da je moj sin Fredy?

Cvetličarka: O, ~~ta je bil~~ vaš sin? Lepa mati ~~to~~ ki, gleda, kako njen sin revnemu dekletu ~~pokonča cvetlice iz~~ poflecka rožce potlej, ~~namesto~~ pa nikar da bi kaj plačal, zbeži proč. Ali boste vi plačali?

Hči: ~~Ne stori tega~~ Kaj se, mama. ~~Takšno doumevanje~~ Kaj si misli!

Mati: ~~Prosim~~ Dovoli, ~~pusti me~~, Klara. Imaš kaj drobiža?

Hči: Ne. Samo šest penijev.

Cvetličarka: /~~v upanju~~/ Lahko vam ~~iz~~menjam šiling, gospa.

Mati: /~~Klari~~/ Daj sem. /~~Klara proti svoji volji stori~~/ ~~Tu~~ Nate /~~dekletu~~/ za vaše cvetlice.

Cvetličarka: Lepo zahvaljeni, gospa!

Hči: Naj ti ~~da drobiž. Ta reč je po peniju šopek~~ menja. Ti šopki so po peniju.

Mati: Molči vendar, Klara! /~~Cvetličarki~~/ ~~Ostanek lahko~~ Kar obdržite.

Cvetličarka: O, hvala, gospa.

Mati: Povejte mi zdaj, odkod veste za ime mladega gospoda.

Cvetličarka: Saj ne vem ~~zanj~~.

Mati: Slišala sem, ko ste mu rekli Fredy. ~~Ne~~ nikar me ne ~~skušajte~~ preslepiti.

Cvetličarka: /~~Ugovarjaje~~/ Kdo pa vas hoče preslepiti? Rekla sem mu Fredy ali Charlie, kakor bi mu rekli vi sami, če bi govorili s tujim človekom in bi hoteli biti prijazni. /~~Sede k svoji košari~~/

Hči: Šest penijev vreči na cesto! Res, mama, to bi Fredyju lahko prihranila. /Nejevoljno stopi nazaj za steber/

/Starejši gospod ljubeznivega, vojaškega tipa naglo pride pod zaščiteni vhod in zapre svoj premočeni dežnik. On je v istem stanju kot poprej Fredy, zelo premočen okrog členkov. Na sebi ima frak in čezenj lahak svršnik. Postavi se na levo mesto, ki se je izpraznilo po umiku hčere /

Gospod: Puh!

Mati: /~~gospodu~~/ Ali bo kmalu nehalo?

Gospod: ~~Bojim se, da ne.~~ Pred dvema minutama nekako je prisolo huje kot poprej.

Mati: O Bog! /Stopi žalostna nazaj in gre k svoji hčeri/

Cvetličarka: Če je huje, je to znamenje, da bo kmalu pri kraju. Le korajžo, gospod ~~oficir~~ ~~in kupite~~ od revnega dekleta ~~eno cvetlico~~.

Gospod: Obžalujem. Nimam drobiža.

Cvetličarka: ~~Saj~~ vam lahko ~~z~~menjam, gospod ~~oficir~~.

Gospod: Cekin? Manj nimam.

Cvetličarka: Figo! O, kupite od mene cvetlic. Pol krone vam lahko izmenjam. Vzemite to rožico za dva penija.

Gospod: Prosim, ne nadlegujte me. /~~Leže po žepih~~/ Res nimam drobiža. Stoj, tu je poldrugi peni. Če vam je s tem kaj ustreženo.

Pohajač: /~~cvetličarki~~/ ~~Ej~~, pazite ~~se, kar dajte mu za to svojo cvetlico~~. Tam zadaj stoji ~~neki~~ tič, ~~ta si zapisuje~~ vsako besedico, ki jo črhnete. /~~Vsi se obrnejo k moškemu, ki si dela beležke~~/

Cvetličarka: /vsa prestrašena odskoči/ Saj ~~vendar nisem storila~~ nič hudega,

da sem nagovorila tega gospoda. Saj imam pravico rože prodajati ~~cvetlice~~, dokler ne hodim na cesto./~~histerično~~/ Pošteno ~~dekle~~ sem, kakor ~~rotovo~~ je Bog v nebesih! Saj še govorila nisem ž njim, samo prosila sem ga, naj ~~mi odkupi cvetlice~~ rože kupi. /~~gospodu~~/ Oh, gospod, nikar naj ne dovolijo, da bi me zapisal. Vi ne veste, kaj to pomeni za-pravi. ~~Ju~~ svoje dobro ime bom in na cesto me vržejo, ker sem gospoda nagovarjala. Potlej bojo ~~...~~

Beležkar: /~~stopi naprej k nji na levo, ostali silijo za njim~~/ Na, na, na, kdo pa vam kaj hoče? Vi nespametno dekle, ~~za kaga pa me imate~~? kaj pa mislite, da sem ?

Pohajač: Vse je v redu, on je gentleman. Poglejte si njegove čevlje. ~~Pojasnuje beležkarju/~~ ~~za pokrpe vas je imela~~. misli, da ste kifelc.

Beležkar: /~~s hipnim zanimanjem~~/ Kaj je to - ~~rolp~~? kifelc ?

Pohajač: /~~nerodno razlaga~~/ To je - no, to je - ~~rolp~~ kifelc - kot se pravi: Kako pa bi vi rekli ~~tenu, nore sorte~~ takemule detektivu?

Cvetličarka: /~~še zmerom histerično~~/ ~~Bri svoji duši pribožam~~, Sam Bog ve da še besede nisem zinila.

Beležkar: /~~osorno, a vendar dobrodušno~~/ Že prav, že prav! Sem podoben policistu, kali?

Cvetličarka: /~~nikakor še na pomirjena~~/ Zakaj pa ste ~~potlej zapisali moje be-sede~~? moje besede zapisali? Kako pa naj ~~jaz~~ vem, če ste ~~ni~~ prav zapisali? Pokažite mi, prosim, kar ste ~~meni~~ zapisali./ ~~Beležkar odpre svojo knjižico in ji jo drži pod nos~~/ Kaj je to? To ni pisano po krščansko. Tega jaz ne znam brati.

Beležkar: Pa jaz. /~~Čita tako, da natanko oponaša njeno izreko~~/ Le korajžo, gospod ~~oficir~~, ~~ne kupite ob ravnega dokleta eno cvetlico~~. gauman ena roza od ravnega dekleta pa boste. gauman.

Cvetličarka: /~~na vso moč osupla~~/ Tak zato, ker sem mu rekla, ~~oficir~~? Saj nisem nič slabega mislila pri tem, /~~gospodu~~/ Oh, gospod, nikar naj ne pustijo, da bi me zapisal ~~zaradi takšne besede~~. taj beseda ni kaj.

Gospod: /~~beležkarju~~/ Res ~~tako~~, gospod, ~~ste~~ ce ste detektiv, ~~robom se proti braniti pred tem dekletom~~ ne mi treba, ~~nadlegovanju tega mladega dekleta ni treba ščititi~~, ~~hvaležen vas sem za to ne prosim~~. Vsakdo je videl lahko, da ~~si ni zaslužila tega~~ ni mislila nič slabega. ~~nisi mislila nič slabega~~.

Občinstvo: /~~demonstrira zoper policijsko špijonažo~~/ Seveda je vsak lahko vi-

del! - Kaj ~~te~~ vam pravzaprav ~~do vas~~ mar? Brigajte se za svoje stvari.- ~~Perišan ni bil rad, bo je.~~ -Zapisovati besede ljudi! - Dekle ga še ogovorilo ni. - In kaj ~~bi nikle na to~~, če bi ga? To bi ravno še manjkalo, da bi ~~siro~~ta ne smela v dežju pod streho, ne da bi jo kdo razžalil.

Pohajač: Ej ~~On~~ ni detektiv. ~~Samo navaden~~ preklemanski ~~preklemanski~~ piskrobrbec je, drugega nič. Kar poglejte ~~mu~~ njegove čevlje.

Beležkar: /~~se prijazno obrne k njemu~~/ In kako se godi vašim sorodnikom v Cornwallu?

Pohajač: /zlosumno/ Odkod pa veste, da imam v Cornevallu sorodnike?

Beležkar: To je moja ~~vam nič mar.~~ Žnate, /~~debelo~~/ kako je to, da živite tako daleč na vzhodu? Saj ste rojeni v Dovru.

Cvetličarka: /~~prestrašeno~~/ Oh, ~~to je pa res prehuda~~ ali je greh, da sem odšla iz Dovra. ~~Nobena prašča~~ Še tirnja bi ne bil mogel ostati tam, in jaz sem morala plačevati štiri šilinge ~~in deset penijev članarine~~ na teden - /~~zabrundam v jok~~/ O, bu-hu-u -

Beležkar: ~~Zbirajte~~ Živite, kjer hočete, samo nehajte ~~s tem tekretom~~ Žulit.

Gospod: /~~nezadovoljno~~/ ~~Le pomirite se!~~ Nič vam ne ~~sme škoditi~~. Nične marajte. Vsi vam nič more. Lahko stanujete kjer vam ~~prija~~ je več,

Sarkastični gledalec: /~~se vrine med beležkarja in gospoda~~/ Na primer v ~~para~~ palači. ~~Lane. Jaz bi~~ Vo bi rad razpravljal z vami o stanovanjskem vprašanju, ~~ogabni.~~ prav zares.

Cvetličarka: /se zatopi v melanholijo nad svojo košaro in govori zelo malodušno sama sebi, medtem ko se vsede na tla/ Pridna punca sem, ~~za kar gotovo je Bog v nebesih~~ pridna.

Sarkastični gledalec: /~~se ne briga za dekle~~/ Ali veste, odkod sem jaz?

Beležkar: Windsor. Windsor

Sarkastični gledalec: /~~začudeno~~/ Kaj, vraga? ~~Pri moji duši~~, vi pa res, vse ~~vse~~.

Cvetličarka: /~~se čuti še zmerom razžaljeno~~/ Saj nima ~~nobene~~ pravice, ~~da se~~ vtika v moje reči. ~~Prav res ne.~~ Nima je.

Pohajač: ~~Gotovo~~ Sovela ne. ~~Ne~~ nikar se ~~ne~~ mu ne dajte ~~od njega~~. /Beležkarju/ Čujte vi,

s kakšno pravico pa se brigate za ljudi, ki ~~niso hoteli~~ nočejo imeti z vami prav nobenega opravka? Kje je vaša legitimacija?

Nekaj poslušalcev:/ohrabrenih po tem dozdevno postavnem stališču/ Res, kje je vaša legitimacija?

Cvetličarka:Naj govori, kar hoče, jaz ne maram imeti ž njim nič opraviti.

Pohajač: Gotovo nas imate za pocestno drhal? Bi si mar tudi napram kakemu gentlemanu dovoljevali take prostosti?

Sarkastični gledalec:Na, povejte še gospodu, odkod je, če že hočete biti resničen vedež.

Beležkar: Eton,Cambridge in Indija. Eton, Kehmbridč

Gospod: Res je./Velik krohot.Vzkliki kot: On ve vse. Temu je tudi povedal,odkod je prišel.Saj je povedal gospodu,odkod je itd.itd./ Smem vprašati,gospod,~~ali delate to zato,ker~~ nameravate nastopiti kje v varieteju ~~s to točko~~?

Beležkar: /~~odgovori gospodu~~/ Ne to sem tudi že sam mislil. Nemara ~~pojdem~~ zdaj k varieteju./~~Dež je ponehal in ljudje, ki stoje izven gruče, se razhajajo~~/

pojdem

Cvetličarka:/ohrabrena po splošni simpatiji/ On ni gentleman,kajne?Drugače bi se ne vtikal v zadeve revnega dekleta.

Hči: /s svojo potrpežljivostjo pri kraju,pride naglo v ospredje in odrine gospoda, ki uljudno stopi v ozadje,na drugo stran stebra/ Kje, za božjo voljo, je ostal Fredy? Če bom še delj stala na tem prepihu, dobim pljučnico.

Beležkar: Hampstead. Hämmpstead

Hči: /užaljeno/ Izvolite,prosim,svoje impertinentne opazke obdržati zase.

Beležkar: Sem mar rekel naglas? To ni bil moj namen,Oprostite.Vaša mati je iz Epsona. Brez dvoma.

Mati: /stopi naprej ~~med~~ svojo hčer in beležkarja/Ne,kako čudno! Jaz sem v Lazerlady Parku v bližini Epsona hodila v šolo.

Beležkar: /nadvse oveseljen/ Haha, kakšno vražje ime! Oprostite./Hčerki/ Želeli ste voz, kajne?

Hči: Ne ~~dovoljujte~~ mi govoriti z mano. /Osabno odide v ozadje vhoda/

Mati: Prosim, prosim, Klara./Beležkarju/ Na vso moč bi vam bili hvaležni, gospod, če bi nama utegnili preskrbeti voz./Beležkar izvleče signalno piščal/ O, hvala vam. /Gre k svoji hčeri/

/Beležkar rezko zabrlizgne/

Sarkastični gledalec: Vedel sem, da je detektiv v civilu.

Pohajač: Saj to ni policijska, temveč lovska piščal.

Cvetličarka: /se še vedno ukvarja s svojimi ranjenimi čuvstvi/ Nima pravice jemati mi dobro ime. Moja čast je meni prav toliko vredna kakor vsaki gospodični.

Beležkar: Ne vem, če ste opazili, a dež je nekako pred dvema minutama ponehal.

Pohajač: Zares. Zakaj niste tega že prej povedali, namesto da nam tratite čas s svojimi neumnostmi. /odide/

Sarkastični gledalec: Jaz lahko povem vam, odkod ste. Vi ste doma na Studencu, kar vrnite se tja. Servus. /Odhiti/

Cvetličarka: Kako to prestraši ljudi! Bogve, kako bi to njemu dišalo?

Mati /pride iz zavetja in se ogleduje, da bi bila gotova, ali je dež ponehal/ Zdaj je čisto lepo, Klara. Zdaj lahko stopiva do prvega avtobusa. Pojva./ Si privije obleko do kolen in odhiti/

Hči: Ampak voz - /mati je več ne sliši/ Oh, kako nerodno! /Jezno sledi/

/Vsi so odšli, izvzemši beležkarja, gospoda in cvetličarko, ki sedi tam in ureja svojo košaro, pri čemer se venomer mrmraje pomiluje/

Cvetličarka: Oh, ti sirota! Že tako, brez teh muk in hujskanja ti je življenje dosti težko.

Gospod: /stopi nazaj na svoje prejšnje mesto, beležkarju na levo/ Kako delate to, če smem vprašati?

Beležkar: Čisto priprosto - fonetično. Znanost izgovarjave. To je moj poklic. In moja strast. Blagor človeku, ki lahko živi od svoje strasti! Vi po naglasu utegnete ločiti Irca od Škota. A jaz vam na osem kilometrov določim kraj, od koder je kdo doma. Če je iz Londona, vam določim njegov rojstni kraj za tri kilometre, da, včasih skoro natanko na cesto.

Cvetličarka: Sram bi ga moralo biti, strahopezljivca klavernega.

Gospod: Toda ali se da živeti od tega?

Beležkar: O seve, pa še prav dobro. V tej dobi parvenijev! Ljudje priče-
njajo v Kentish-Townu z osemdesetimi funti/letno in končajo
v Park Lane,s stotisočimi. Radi bi zatajili svoje, a
tolike, da odpro usta, se že izdado. Potem jim jaz vbijam v gla-
vo -

Cvetličarka: Za svoje reči naj bi se brigal in revno siroto -

Beležkar: /zdivja/ Ženska, pri tej priči nehajte s tem grozovitim tuljenjem
Ali pa si pod kakšno drugo cerkvijo poiščite strehe.

Cvetličarka: /s sibkim kljubovanjem/ Jaz prav tako lahko stojim tukaj kakor
vi, če mi je prav.

Beležkar: Ženska, ki daje iz sebe tako stranovite in ostudne glasove,nima
pravice, da bi kje bila - nima pravice živeti.Pomislite vendar,
da ste ustvarjena po božji podobi z dušo in božjim darom arti-
kuliranega jezika; da je vaša materinščina jezik Chakespearov
in Miltonov in svetega pisma in ne kokodajsajte kakor kak galski
rakot!

Cvetličarka: /se vsa osupla ozre k njemu, napol začudeno,napol proseče,ne
da bi se drznila dvigniti glavo/ Ah-ah-ah - au - au- au - uh!

Beležkar: /naglo potegne svojo knjigo/ Za božjo voljo, kakšen glas! /Piše,
potem drži knjigo predse in čita, natanko posnemajoč posnemajoč
njene samoglasnike/ Ah - ah-ah-au-au-au-uh!

Cvetličarka: /oveseljena od te predstave, se proti svoji volji zasmeje/
Figo!

Beležkar: Poglejte si to bitje z njegovim rovtarskim dialektom - dialektom,
ki jo bo do konca njenih dni prilepal v blato. Služba sobarice
je zanjo tako nedosegljiva kakor zame ali za vas krona ruskega
carstva. Ampak - v tren mesecin bi pri vrtni zabavi na posla-
štvu predstavil to dekle za vojvodinjo. In preskrbel bi ji celo
službo dvorjanke ali prodajalke, za kar se zahteva še boljši je-
zik. Take stvari delam za milijonarje iz kupčijskega sveta.In z
zaslužkom iz tega ustvarim pristno delo fonetične znanosti in
nekoliko tudi delo pesnika Miltonove vrste.

Gospod: Jaz sem raziskovalec indijskega narečja in -

Beležkar: /vneto/ Res? Ali poznate potem polkovnika Pickeringa, ~~avtorja, govorjenega sanskrta~~? Ki je spisal zivi sanskrt.

Gospod: Polkovnik Pickering sem jaz. Kdo ste vi?

Beležkar: Henry Higgins, avtor Higginsovega universalnega alfabeta.

Pickering: /~~navdušeno~~/ Prišel sem iz Indije, da bi se seznanil z vami.

Higgins: Jaz sem hotel potovati v Indijo, da bi se seznanil z vami.

Pickering: Kje stanujete?

Higgins: Wimpole Street 27 a. Obiščite me jutri.

Pickering: Jaz stanujem v hotelu Carlton. Spremite me zdajle, da skupaj pokramljava in večerjava.

Higgins: Velja.

Cvetličarka: /Pickeringu, ko se oba nočeta odstraniti/ Prosim, naj kupijo ~~cvetlice~~ rože, ljubi, gnadljivi gospod. Ne morem plačati stanarine.

Higgins: Lažnivka, sami ste rekli, da lahko izmenjate pol krone.

Cvetličarka: /~~obupano vstane~~/ Pri moji duši, vam bi bilo treba zabiti žeblje v život. /~~Mu vrže košaro pred noge~~/ Vzemite si vso preklemansko korbo za šest penijev! /Cerkveni zvon udari drugo četrt/ /Higgins postane pozoren, se svečano odkrije in posluša. Pickering vrže pol krone v košaro in odide/

Higgins: To je opomin. Za spomin. /~~Vrže pest denarja v košaro in sledi Pickeringu~~/

Cvetličarka: /~~pobere pol krone~~/ Aaah - au-uuh! /~~Pobere več novcev~~/ Aaaaaaah - au-uh! /~~Pobere pol funta~~/ Aaaaaaaaaaaaah - au-uh! !!

Fredy: /~~plane noter~~/ ~~Ravnokar~~ Sem le izteknil avto. Halo! /~~Zavpije~~/ Kje sta ~~oba~~ dami, ~~ki sta bili tukaj~~?

Cvetličarka: Odšli sta na avtobus, ~~ko je nehalo deževati~~. Ko se nehal dez.

Fredy: ~~Da me pustili tu samega z vozem~~. Prokleto! Jaz sem za voz naročil. ~~Jaz rabim/a~~

Cvetličarka: /~~z veličino~~/ Ne belite si glave zato, mladi gospod, ~~saj~~ se na voz ~~sedi~~ ~~pojdem~~ z avtom domov ~~v avtu~~. Kaj pa je meni osem penijev? /Hiti, proti vozu/

Fredy: Strela božja!

ZASTOR.

DRUGO DEJANJE.

xxxxxxxxxxxxxx

Naslednjega jutra ob 11h dopoldne. Laboratorij profesorja Higginsa v Wimpole Streetu. To je soba v prvem nadstropju, ki gleda na cesto in je bila mišljena kot salon. Krilna vrata so v sredi zadnje stene in nastopajoče osebe imajo na svoji desnici, pravokotno drugo k drugi, ob steni dve omari za akte. Kot je poševno izpolnjen v široko plosko pisalno mizo. Na njem se nahaja: fonograf, zrcalo za vrat in cela vrsta glasovnih piščalk v staromodnem regalu z menom, podobnim tistim, na katerih se igrajo angelji na slikah iz štirinajstega stoletja. Razentega še garnitura cilindrov s prižigalniki, ki delajo nekak zveneč plamen; s plinovim petelinom na steni jih spaja cev iz gumija. Več glasovnih vilic razne velikosti leži raztresenih okoli. Posnetek človeške glave v naravni velikosti, kažoč glasovne organe v prerezu, in kartoteka stojita na vrhu.

Bolj zadaj v sobi na isti strani stoji kamin, stran od njega pri vratih udoben, z usnjem prevlečen naslonjač in čebriček za premog. V kaminu ogenj. Na kaminovem prizidku stoji ura. Med kaminom in mizo s fonografom stojalo za časopise.

Na drugi strani srednjih vrat, levo od posetnika, se nahaja na stojalu dihomer, ki s svojo cevko udobno sega v usta tistim učencem Higginsovim, ki si dado premeriti dihalne sposobnosti svojih pljuč. Onostranski kot in večino stranske stene zavzema velik klavir. Tipke se nahajajo ob steni, ki je od vrat najbolj oddaljena, spredaj stoji klop za igralca v vsej širini klaviature. Za klopjo stoji omara z notami. Na klavirju škatlja s čokolado.

Soba je v sredi prazna. Razen naslonjača, klavirske klopi in dveh stolov poleg mize s fonografom je samo še en stol. Ta stoji v bližini kamina. Po stenah barvorezi in portreti. Nobenih slik. Pickering sedi pri mizi ter položi nekaj kart in glasovne vilice, ki jih je porabljal, spet na njih mesto. Higgins stoji pri njem in zapira dva ali tri odprte predale z zapiski.

Higgins /ko zapira zadnji predal/ Mislim, da je to vse.

Pickering: čudno, da nisem razumel niti polovice vsega.

Higins: Ali bi radi še enkrat preegledali ~~[illegible]~~?

Pickering: /vstane in gre h kaminu, kjer se postavi s hrbtom proti ognju/ Ne, hvala. Zdaj ne. Za danes imam dovolj.

Higgins: /mu sledi in obstane pri njem na njegovi levi/ Ste siti poslušati glasove?

Pickering: Res, to je strašno naporno. Domišljal sem si nekaj na to, da znam izgovoriti štirinajvajset različnih vokalov. Ampak vaših stotrideset me je porazilo. Jaz mea večino njih ne slišim niti sence razločka.

Higgins: /se zasmeje in gre h klavirju/ O, to pride z vajo. Najprej ne slišiš nobenega razločka, ampak če neprestrano poslušas, prideš polagoma na to, da so si vsi glasovi tako različni kakor A in B. /Gospa Pearceova pogleda v sobo; to je Higginsova gospodinja/ Kaj pa je?

Pearceova: /obotavljaje se, očividno v zadregi/ Gospod profesor, neka mlada ženska hoče govoriti z vami.

Higgins: Mlada ženska? Kaj pa hoče?

Pearceova: Dekle pravi, da bo gospoda profesorja veselilo, če jo vidi in če zve, čemu je prišla. Čisto navadna dekelina je, res prav navadna. Poslala bi jo stran, ~~če si ne bi bila mislila, da bi nemara z raad dali tej osebi govoriti~~ v vaš stroj. Upam, da nisem storila nobene neumnosti, a saj večkrat sprejemate tako čudne ljudi. Saj mi oprostite, gospod profesor, kajne?

Higgins: O, je že prav, gospa Pearceova. Ali ima zanimivo izgovarjavo?

Pearceova: O, nekaj strašnega. ~~Jaz ne razumem, kako se morete ogrevati za t~~

Higgins: /Pickeringu/ Reciva ji, naj vstopi. Privedite dekle gor, gospa Pearceova.

Pearceova: /samo napol odločena/ Že prav, gospod profesor. Vi ste gospodar. /~~Gre del~~/

Higgins: To je res srečno naključje. Videli boste, kako delam posnetke. Najprej ukaževa dekletu govoriti in vse to posnamem jaz v Bellovem vidnem jeziku, nato obdržim v velikem Romicovem aparatu in končno jo ujameva v fonografu, da ji, s pisanim tekstom pred

sabo, ukaževa ponavljati, kadar se nama bo zljubilo.

Pearceova: /~~vrnivši se~~/ Tu je mlado dekle, gospod profesor!

Cvetličarka: /vstopi vsa nafrkana. Na glavi ima klobuk s tremi nojevimi peresi: oranžnim, svetlomodrim in rdečim. Prepasan ima skoro snažen predpasnik, šal ima položen krog ramen tako, da daje njeni postavi nekaj videz elegance.

Higgins: /osorno, jo spozna z neprikritim razočaranjem/ Kaj, saj to je ~~listo~~ dekle, ~~o katerem sem si sinoči napravil zapiske~~ od sinoči? ~~Ne morem je rabiti. Imam že vse posnetke o dovrskem narečju, kar sem jih notel, in ne porabim nobenega valjarja več zanj./Dekletu/ Glejte, da odidete, ne morem vas rabiti.~~ Imam že vse posnetke o dovrskem narečju, kar pojdite, ne potrebujem vas.

Cvetličarka: Nikar no tako ošabno. ~~Saj še slišali niste, zakaj sem prišla, /pearceovi, ki čaka pri vratih nadaljnih ukazov/~~ Ali ste mu povedali, da sem se pripeljala v taksametru?

Pearceova: Neumnost, dekle. Kaj misliš, da se tak gentleman kakor je profesor Higgins meni za to, ~~s kakšnim vozilom si se pripeljala k njemu~~ kako si prišla k njemu?

Cvetličarka: ~~O, ponosni smo?~~ to smo si t emane? On ni tako visok, da ne bi dajal ure, od njega samega sem to slišala. Na, vidite, saj nisem tukaj, da bi zahtevala kakšno prijaznost. In če moj denar ni dosti dober, lahko grem kam drugam.

Higgins: Dosti dober - čemu?

Cvetličarka: Dosti dober za vas! Zdaj veste, kajne? Prišla sem, da bi ~~jemala ure, samo zato~~ me učili. ~~In~~ pa, da bi zato plačala. Zapomnite si to.

Higgins: ~~/skrajno presenečen/ Ne!!! /Zavzdihne/ Kakšnega odgovora pričakujete od mene?~~ Strela! Kaj mislite, da vam bom notoukel.

Cvetličarka: Na, jaz mislim, pravi gentleman bi me prosil, naj sedem. Ali vam nisem povedala, da ~~vam prinašam zaslužek~~ boste z menoj zaslužili!

Higgins: Pickering, ali naj to ~~sodrgo~~ zgago prosimo, naj sede ali naj jo vržemo skozi okno?

Cvetličarka: /poraženo/ ~~Ah-ah-oh-au-au-au-uh! /Se hipoma razžaljeno zacmeri/~~ Jaz si ne dam reči, "~~sodrga~~ zgaga", če ponujam denar in plačam kakor vsaka dama!

Pickering /blago/: Kaj pa bi pravzaprav radi, ljuba moja?

Cvetličarka: Gospodična v cvetličarni bi rada bila, ne pa bi prodajala rože po vogalih. Pa me nočejo vzeti, se ne na učim bolj spodobno govoriti. Tale tukaj je rekel, da bi me lahko naučil. Prav, tukaj sem in mu se plačam, - nobene prijaznosti ne zahtevam - on pa dela z mano, kakor bi bila zadnji drek na cesti.

Pearceova: /stopi naprej, med Higginsa in prosilko/ Kako le moreš biti tako nespametna in si misliti, da si lahko privoščiš plačati profesorju Higginsa?

Cvetličarka: Zakaj pa ne? Jaz prav tako dobro vem, kakor vi, koliko stanejo ure, in mu bom tudi plačala za to.

Higgins: Koliko?

Cvetličarka: /zmagoslavno/ Tako je prav! Saj sem si mislila, da se boste udali, in vam bo prav dobiti nazaj od kaj ti-stega denarja, ki ste me ž njim sinoči tako obsuli. Malo ste ga imeli pod kapo!

Higgins: /Sedite. Sedite.

Cvetličarka: O, če mi hočete dati zastonj -

Higgins: /zagrmi nanjo/ Sedite.

Pearceova: /mirno/ Sedi, dekle. Stori, kar ti je ukazano. /Postavi stol v bližino kamina proti Higginsu, obstoji za njim in čaka, da dekle sede/

Cvetličarka: Ah-ah-ah-au-au-uh! /Sede, napol preplašena, napol zmedena/

Higins: Kako vam je ime?

Cvetličarka: Liza Dvolittle.

Gospoda /jo oponašata/ Liza! Liza! /to sta aušustā!

Liza: /užaljeno/ O, !

Pearceova: Tako ne smes govoriti z gospodom profesorjem.

Liza: Zakaj pa on ne mara pametno govoriti z mano?

Higgins: K stvari. Koliko mi plačate od ure?

Liza: O, saj vem, kaj se spodobi. Neka moja prijateljica hodi k pravemu Francozu in plača osemnajst

penijev za uro. Ampak vi vendar ne boste tako predrzni,da bi ravno toliko tirjali od mene, ko me boste naučili samo mojega materinega jezika. Zatorej ne plačam več za uro kakor en šiling. Če vam je prav, dobro, če ne, pa pustite -

Higgins:/stopa po sobi gorindol ter rožlja v žepu s ključi in drobižem/ Veste kaj, Pickering, če ne vzamemo enega šilinga enostavno kot en šiling, temveč kot odstotni del dohodkov tega dekleta, potem znaša to popolnoma isti honorar kakor sestdeset ali sedemdeset funtov kakega milijonarja.

Pickering: Kako to?

Higgins: Kar izračunajte sami. Milijonar ima okroglo stopetdeset funtov anevno. Ona zasluži okroglo pol krone -

Liza: /ošabno/ Kdo pa vam je rekel, da samo -

Higgins: /nadaljuje/ Ponudila mi je dve petini svojih dnevnih dohodkov. Dve petini milijonarjevih dnevnih dohodkov sta okroglo šestdeset funtov. Jako čedna vsota,Bogami,enodnevna vsota.To je najvišja ponudba,kar mi jih je kdaj kdo stavil!

Liza: /prestraseno vstane/ Šestdeset funtov! O čem pa govorite? Nikoli vam nisem ponudila šestdeset funtov. Kam bi prišla -?

Higgins: Molčite!

Liza: /jokaje/ A jaz nimam šestdeset funtov! O!

Pearceova: Ne jokaj,prismoda, sedi. Nobeden se ne bo dotaknil tvojega denarja.

Higgins: Ampak takoj se vas dotaknemo z metlo, če pri tej priči ne nehate jokati. Sedite.

Liza: /počasi ubogal/ Ah-ah-ah-au-au-u-uh! Človek bi mislil, da ste moj oče.

Higgins: Če bi se vas odločil poučevati, bi bil hujši z vami kot dva očeta. /Ji da svoj svileni robec/

Liza: Kaj pa čem s tem?

Higgins: Obrišite si oči in vsak prostorček na obrazu, kjer je količkaj mokrega. Zapomnite si, to je vaš robec, in to je vaš sir.Ne zamenjujte enega z drugim, če hočete biti kdaj gospodična v pro-

dajalni. /Liza skrajno preplašena, stremi brez pomoči vanj/

Pearceova: Nima smisla tako govoriti ž njo, gospod profesor, saj vas ne razume. Sploh pa nikakor nimate prav. Ona itak nima te navade.

Pickering: Higgins, to me zanima. Kaj bi bili, vrtno zabavo pri poslaniški ku? Slavil vas bom kot največjega učitelja naših dni, če se vam to posreči. Jaz stavim z vami za vse stroške eksperimenta, da ne izvršite tega. In tudi stroške za pouk prevzamem.

Higgins: /Ga mika, jo opazuje/ Težko, da se bom mogel ubraniti. One je tako divno prostaška - tako grozansko umazana -

Liza: /na vso moč protestira/ Ah-ah-ah-ah-au-au-uhu!!! Po obrazu in po rokah sem se umila, predenj sem prišla, res je.

Pickering: /smeje se/ Vi ji s svojim laskanjem, upam, ne boste zmešali glave, Higgins?

Pearceova: /ji je neprijetno/ O, ne govorite tega, gospod. Na razne načine se dekletom zmešajo glave. In nobeden ne zna tega bolje kot profesor Higgins. Upam, da mi gospod ne bo prigovarjal, da bi napravil kako neumnost.

Higgins: Kaj pa je življenje drugega kot veriga umetno izzvanih neumnosti? Težava je samo najti jih. Le nikoli ne zamuditi nobene prilike, ne vrne se vsak dan. Vojvodinjo napravim iz te umazane pocestnice.

Liza: /na vso moč ugovarja temu/ Ah-ah-ah-ah-au-au-au-uhu!

Higgins: /očarano/ Bogami, v šestih mesecih - v treh - če ima dober posluh in spreten jezik - jo vzamem s sabo povsod in jo predstavim za kar se mi poljubi. Še danes pričnemo s tem, zdajle-pri tej priči. Peljite dekle ven, gospa Pearceova, in jo umijte, odrgnite jo s peskom, če ne pojde drugače. Je v kuhinji dober ogenj?

Pearceova: /ugovarja/ Je, ampak -

Higgins: /kakor besen nadaljuje/ Slecite ji vse obleke in sežgite to šaro. Telefonirajte Whiteleyu ali komu drugemu, naj pošlje toaleto, nekaj izgotovljenih oblek za prvo silo. Medtem jo zavijte v pakpapir.

Liza: Vi niste gentleman, bogami, da ne. O kakšnih rečeh govori! Jaz

sem pošteno dekle, jaz ~~kakor je Bog v nebesih,~~ in vem, kakšni ~~kateri~~ so vaše sorte. ~~Res je.~~

Higgins: Vaše kmečke občutljivosti tukaj ne moremo rabiti, punče. Naučiti se morate vesti kot vojvodinja. Stran ž njo, gospa Pearceova. Če bi vam kaj nagajala, jo kar pretepite.

Liza: Policijo pokličem, ~~res!~~ policijo.

Pearceova: saj ~~ne vem, kam naj vtaknem dekle.~~ je nimam kam vteknit

Higgins: Vtaknite jo v čeber.

Liza: Ah-ah-ah-au-au-au-uh!

Pickering: Pojte, Higgins, bodite pametni.

Pearceova: /odločno/ Morate se spametovati, gospod profesor, zares! Na ta način ne smete suvati ljudi v glavo.

Higgins: /presenečeno, ljubeznivo/ Jaz da sujem ljudi v glavo? Ljuba gospa Pearceova, dragi moj Pickering, nikoli še nisem imel najmanjšega namena, da bi koga sunil v glavo. Edino, kar sem zahteval od vaju, je, da bodita prijazna s to ubogo sirotico, da izkažeta deklici nekaj tistih malih pozornosti, ki so potrebne, da jo pripravijo in oborože za njeno novo stališče v življenju. Če se nisem dovolj jasno izrazil, je bilo zato, ker nisem hotel raniti njene ali vajine občutljivosti.

Pearceova: /Pickeringu/ Na, ste že kdaj slišali kaj takega?

Pickering: /~~se prisrčno zasmeje~~/ Nikoli, gospa Pearceova.

Higgins: /~~potrpežljivo~~/ Kaj je?

Pearceova: ~~Da sa~~ dekleta vendar ne morete vzeti k sebi, kakor bi pobrali ~~pobirajo tako kakor kamen na obali.~~ kamenček na produ.

Higgins: Zakaj ne?

Pearceova: Zakaj ne! Ko vendar čisto nič ne veste o nji, Kdo so njeni starši? Nemara je omožena.

Liza: Figo!

Higgins: ~~Res.~~ Kiddite figo Kakor se je dekle ~~jako~~ pravilno izrazilo figo! Ali niste opazili, da je še mlada, da bo vsa sveža, ko jo umijete? Ali ne veste da so ženske teh slojev eno leto potem, ko se poroče, kakor zgarane starke?

Liza: Kdo pa bi me vzel?

Higgins: Bogami, Eliza, ceste se bodo polnile s trupli moških, ki se bodo streljali zaradi vas, še preden bom gotov z vami.

Pearceova: Neumnost, gospod. Ne smete tako govoriti z njo.

Liza /vstane in si zavije šal okrog ram/ Jaz grem. ~~Zmešalo se mu je.~~ Ne maram, da bi me učil norec.

Higgins: /kratko/ O resnično, norec sem. Tako? Prav je. Gospa Pearceova, ni treba naročati novih oblek. Vrzite punco ven.

Liza: /jokaje/ Ne-eh-au. Ne smete se me dotikati.

Pearceova: Tu vidiš, kaj bo iz tega, če boš nesramna./Pokaže na vrata/ Tukaj, prosim.

Liza: /bruhne v jok/ Saj mi ni treba nobenih oblek, nikoli bi jih ne sprejela, sama si lahko kupim svoje obleke.

Higgins: Vi ste nehvaležno, hudobno dekle. To je zahvala za to, da sem vas hotel potegniti iz blata, vas krasno obleči in napraviti iz vas damo.

Pearceova: Stojte, gospod profesor, tega ne dovolim. ~~Kdor je tukaj hudoben, ste~~ vi. Idi domov k svojim starišem, punca, in jim reci, naj bolje ~~Idi~~ pazijo nate.

Liza: Saj nimam staršev. ~~Rekli~~ So, da sem dosti velika, da si sama zaslužim kruh, in so mi pokazali vrata.

Pearceova: Kje je tvoja mati?

Liza: ~~Nobene matere nimam.~~ Moja šesta mačeha me je postavila pod kap. A jaz sem si pomagala brez mačehe, in poštena punca sem, kakor gotovo je Bog v nebesih.

Higgins: ~~No~~ torej. Kaj ~~bi potem~~ za božjo voljo ~~vse to onza~~? Dekle ni ~~nikogar~~ nikomur ne koristi, razen meni. Lahko jo pohčerite, gospa Pearceova, prepričan sem, da bi imeli s hčerjo velikanski špas. Pustite torej to besedičenje in peljite ~~dekle~~ doli ter -

Pearceova: A kaj naj bo iz nje? Ali naj dobiva plačo? Bodite pametni, gospod profesor.

Higgins: O, plačajte ji, kar se vam zdi potrebno, in postavite to v gospodinjsko knjigo. Ampak za božjo voljo, kaj naj ona z denarjem? Za hrano in obleko ji bo poskrbljeno. Samo pila bo, če ji

daste denarja.

Liza: O, vi ste prava surovina! Taka laž. Živ krst ne more trditi, da sem še ~~kaj~~ kdaj izpila le kapljo šnopsa.

Pickering: /~~dobrodušno protestira~~/ Ali se vam ne zdi, da bi utegnilo dekle tudi kaj čutiti?

Higgins: /jo kritično motri/ O ne, to se mi ne zdi. ~~Vsekakor nima čustev o kakšnih bi nam bilo treba razmišljati./Čilo/~~ Vsaj nič takega ne. Ščemne bi se mi moralo glavo delit... Na vrsto, Eliza?

Liza: Ravno tako imam občutke kakor vsak drugi.

Higgins: Težava bo v tem, da jo naučiš pravilne slovnice. Izgovarjava sama je kaj lahka.

Pearceova: Izvolite, prosim, ostati pri stvari, gospod profesor. Jaz bi rada vedela, kakšen položaj naj ima dekle v hiši. Ali naj dobiva plačo in kaj bo iz nje, kadar boste z njenim poukom pri kraju? Morate nekoliko gledati v bodočnost.

Higgins: Kaj pa bo iz nje, če jo pustim v blatu? Povejte mi, gospa Pearceova?

Pearceova: To je njena zadeva ~~skrbnikova dekletova stvar, gospod profesor~~, ne vaša.

Higgins: No, kadar bom gotov z njo, jo lahko pahnemo nazaj v blato, potem bo spet njena zadeva. Tako je vse v redu.

Liza: O, vi ste človek brez srca. Razen vas ni ničesar za vas! Zdaj mi je dosti, zdaj pojdem. Sram bi vas moralo biti, bogami, sram-

Higgins: /hlastno zgrabi za bonbonijero na klavirju/ Nate par cukrčkov.

Liza: /~~hrepenece gleda bonbone~~/ Bogve, kaj je v njih. Slišala sem o dekletih, ki so jih gospodje vaše sorte nekaj dejali noter./Higgins vzame svoj nožič, razreže bonbon na dva dela, vtakne eno polovico v usta in jo pogoltne in ponudi drugo polovico Lizi/

Higgins: Na mojo vero in poštenje, Eliza, jaz sem pojedel eno polovico, pojejte vi drugo. /~~Liza odpre usta, da bi nekaj rekla, on ji vtakne pol bonbona vanje~~/ Cele škatlje jih boste imela vsak dan, vsak dan cele sodčke. Od samih bonbonov boste živela, ne?

Liza: /ki je pojedla bonbon in se pri tem skoro zadušila/ Saj ga nisem hotela pojesti, ~~samo predobro sem vzgojena~~, da bi ga izpljunila!

Higgins: Čujte,Eliza, mislim, da ste rekli, da ste prišli z avtomobilom?

Liza: In kaj je pri tem? Jaz se ravno tako smem voziti v avtomobilu,kakor vsak drugi.

Higgins: Res je,Eliza, ~~ko~~ smete. In v bodoče se boste ~~vozili v tolikih avtomobilih~~, kakor vam le drago. Vsak dan se boste peljali v taksametru sem in tja in vse mesto naokoli. Pomislite vse to,Eliza.

Pearceova: Gospod profesor, vi zapeljujete dekle v skušnjavo, to se ne spodobi. Raje naj misli na svojo bodočnost.

Higgins: V njenih letih,neumnost! Človek ima časa dovolj misliti na svojo bodočnost,kadar nima nobene bodočnosti več.Ne,Eliza, storite kakor žale gospa. Mislite na bodočnost drugih ljudi,a nikoli na svojo. Mislite na čokolado, na taksametre, na zlato in diamante.

Liza: Naka, jaz ne maram ne zlato ne diamantov. Jaz sem pošteno dekle, kakor je Bog v nebesih. /Zopet sede in skuša biti dostojanstvena/

Higgins: To tudi ostanete,Eliza,pod nadzorstvom gospe Pearceove. In potlej se poročite z gardnim oficirjem s čudovitimi brki, sinom kakega marquija,ki ga bo razdedinil,ker bo poročil vas; marquis bo pa potlej to spet preklical,ko bo videl vašo lepoto in dobroto.

Pickering: Oprostite, Higgins, a jaz se moram res vmešati. Gospa Pearceova ima docela prav: če se to dekle na ljubo nekemu eksperimentu za šest mesecev izroči v vaše roke,si mora dati natančen račun o tem,kaj dela.

Higgins: Kako bi mogla to? Saj si ne more dati računa o ničemer,toda ali more to sploh kdo izmed nas? In če bi mogli, ali bi potem sploh še kdaj kaj pričeli?

Pickering: Jako duhovito,Higgins, a ni pametno. /Elizi/ Gospodična Dovlittle

Liza: /vsa prevzeta/ Ah-ah-ah-au-au-au-uh!

Higgins: Tu imamo! To je vse, kar spraviš iz Elize. Ah-ah-au-uh! Kaj pomagajo tu razlage! Kot oficir bi morali vedeti:Ukažite ji:to je, kar potrebuje.Eliza,prihodnjih šest mesecev boste živeli tukaj in se čudovito naučili govoriti kakor kakšna gospica v cvetličarni. Če boste pridni in storili vse, kar vam bo ukazano,boste spali v prijazni sobici,imeli jesti do sita in denarja, da si kupite bon-

bondv in delate izlete v taksametrih.Če pa boste poredni in zanikerni, boste spali v spalnici med ščurki in gospa Pearceova vas bo z metlo. Po šestih mesecih se boste čudovito oblečeni peljali v ekvipaži v Buckinghamsko palačo. Če bo kralj opazil,da niste resnična lady, vas bodo policaji vrgli v ječo,kjer vam bodo za svarilen zgled drugim predrznim cvetličarkam odsekali glavo.Če vas pa ne bodo spoznali,boste dobili v dar sedem šilingov in šest penijev, da boste stopili kot gospodična v trgovino, Če odklonite to ponudbo,ste na vso moč nehvaležne,hudobne dekle, in vsa nebesa bodo žalovala za vami. /Pickeringu/ Na, ste zdaj zadovoljni,Pickering? /Pearceovi/ Bi mogel povedati bolj razločno in pošteno gospa Pearceova?

Pearceova:/potrpežljivo/ Mislim, da bi storili bolje, če bi me pustili, da se samo lepo pomenim z dekletom. Res ne vem, če naj se zavzamem zanjo ali naj sploh privolim. Vem seveda, da ji ne mislite storiti nič hudega, ampak če vas obide tisto,čemur pravite " zanimati se za izgovarjavo ljudi", potlej ne mislite ali se ne brigate nikoli zato, kaj bi utegnilo pri tem doleteti vas ali koga drugega. Pojdi z mano,Eliza.

Higgins: To je čisto prav, hvala vam,gospa Pearceova.Kar v kopalnico ž njo.

Liza: Vi, neotesanec! Vi, zarobljenec! Jaz že ne ostanem tukaj,če mi ne bo všeč. Od nikogar se ne dam tepsti.Nikoli nisem hotela h kralju v palačo,nikoli ne. Nikoli nisem imela opraviti s policijo, jaz ne, jaz sem poštena punca -

Pearceova:Ne ugovarjaj,dekle, saj ne razumeš gospoda. Pojdi z mano./Ji pokaže pot do vrat in jih drži odprta za Elizo/

Liza: /med potjo ven/ Kar pravim, je res. H kralju še ne maram ne, če mi bo dal odsekati glavo. Če bi bila vedela, v kaj se podajam, bi ne prišla sem. Zmirom sem bila pridna punca,nikoli še mislila nisem na to, da bi ga ogovorila. Nič mu nisem dolžna; in prav nič mi ni zanj. In jaz ne maram, da bi take počeli z mano,in občutke imam tudi ravno tako kakor vsak drugi.-/Pearceova zapre vrata in jadikovanja Elizine ni več slišati.Pickering gre od kamina k stolu in ga okobali,z rokami,prekrižanimi na hrbtu/

Pickering: Oprostite mi odkritosrčno vprašanje, Higgins: ali ste kar se tiče žensk dostojen človek?

Higgins: Ali ste že kdaj srečali dostojnega človeka, kar se tiče žensk?

Pickering: Že jako često.

Higgins: Na, jaz ne. Spoznal sem, da postane ženska tisti hip, ko ji dovolim v svojo bližino, ljubosumna, polna zahtev, polna sumničenj in nadležna kot sam vrag. In če se jaz kateri približam, postanem sam sebičen in tiranski. Sevedaj, dokler se samo dvori ni pri vsem tem nič hudega, ker potem stremiva oba k istemu cilju. To pa izpolni samo trenutek in ne vse življenje. Ko je to minilo, spoznaš, da hočejo ženske nekaj povsem drugega kot mi.

Pickering: Kaj na primer?

Higgins: O, Bog vedi! Najbrže hoče živeti ženska svoje lastno življenje in moški svojega. In vsakdo skuša potegniti drugega v nasprotno smer. Eden hoče na sever, drugi na jug, in posledica je, da morata oba na vzhod, čeprav so vzhodni vetrovi obema od srca zoperni. Tako stojim tukaj, prepričan star samec, in to najbrže tudi ostanem.

Pickering: Ah, Higgins, sami dobro veste, kaj mislim. Če hočem v tej stvari sodelovati, se bom čutil odgovornega za to dekle. Upam, da se razumeva samo ob sebi, da se dekletov položaj ne sme izkoriščati.

Higgins: Kaj, to bitje? Sveto, zagotavljam vas. Vidite, ona bo učenka, in če bi učenci ne bili sveti, bi bil vsak pouk nemogoč. Pouševal sem angleščino nebroj amerikanskih milijonark, najlepše ženske na svetu. Utrjen sem. To bi prav tako lahko bile sami koli, jaz sem bi prav tako lahko bil kol, to je kakor bi - /Pearceova odpre vrata, v roki ima Elizin klobuk/

Higgins: Na, gospa Pearceova, je vse v redu?

Pearceova: /pri vratih/ Samo na besedico bi vas prosila, gospod profesor, smem?

Higgins: Da gotovo, vstopite. /Stopi naprej, med oba moška/ Ne zažgite tega, gospa Pearceova, to si ohranim kot znamenitost. /Vzame

klobuk/

Pearceova: Prosim, le skrbno ravnajte s klobukom, gospod profesor. Morala sem ji obljubiti, da ga ne sežgem, a bi ga najraje vtaknila v peč za par minut.

Higgins: O, hvala vam. No, kaj mi imate povedati?

Pickering: Ali motim?

Pearceova: Nikakor ne, gospod polkovnik. Ah, gospod profesor: prosila bi, da bi hoteli biti jako previdni v izberi svojih besed, kadar govorite vpričo dekleta.

Higgins: /strogo/ Seveda. Jaz sem zmerom previden v izberi svojih besed. Zakaj mi pravite to?

Pearceova: /vztrajno/ Ne, gospod profesor. Prav nič niste previdni, kadar kaj založite ali če ste malo nestrpni. Ne, kar se mene tiče, to nič ne de, jaz sem vajena tega. A vpričo dekleta zares ne smete preklinjati.

Higgins: /nejevoljno/ Jaz in preklinjati! Jaz ne kolnem nikoli. Sovražim to navado. Kaj vraga mislite pravzaprav?

Pearceova: /naivno/ To je tisto, kar mislim, gospod profesor. Vi veliko preveč kolnete. Jaz osebno nimam nič zoper vaše preklinjaje in zmerjanje in vaš kaj vraga in kje vraga in kdo vraga -

Higgins: Gospa Pearceova, take besede iz vaših ust - je to mogoče?

Pearceova: /ki se ne da motiti/ A neka beseda je, za katero vas moram prositi, da je ne rabite. Dekle jo je pravkar sama rabila, ker je bila kopel prevroča. Ona ne zna drugače, naučila se je je, ko jo je mati zibala na kolenih, a iz vaših ust je ne sme slišati.

Higgins: /lahkotno/ Ne morem se obtožiti, gospa Pearceova, da bi jo bil kdaj rabil, izvzemši morda v trenutku najiskrenejšega in prepravičnega razburjenja.

Pearceova: Še davi, gospod profesor, ste jo rabili glede vaše dijete, dateljnov, doktorja in doge.

Higgins: O ta! To je bilo samo zaradi aliteracije, gospa Pearceova. Za pesnika povsem naravna stvar.

Pearceova: No,kakor že pravite temu,vsekakor vas prosim,da skrbite za to, da ne bo slišala dekle te besede še kdaj od vas.

Higgins: O,prav dobro,prav dobro.Je to vse?

Pearceova: Ne,gospod profesor.Tudi, kar se tiče osebne snage, bomo morali biti jako strogi z dekletom.

Higgins: Gotovo. Čisto prav, skrajno važno.

Pearceova: V svoji obleki namreč ne bo smela biti zanikerna ali neredna in puščati svojih stvari po vseh koncih in krajih.

Higgins: /svečano/ Velja. Nameraval sem že obrniti vam pozornost na to. Te malenkosti so odločilne, Pickering. Pazi na groš,tolar bo že sam pazil nase. To velja prav tako za osebne navade,kakor za denar. Je to vse?

Pearceova: Tako je,gospod profesor.Ali bi vas smela potem še prositi,da ne bi prihajali k zajtrku v spalni suknji in je nikakor tako pogosto kot doslej vporabljali namesto servijete. In če bi bili tako dobri, da ne bi jedli vsega z istega krožnika in hoteli misliti na to, da ne bi lonca za juho postavljali na snažen prt, potem bi to bil posebno dober vzgled za deklico.Saj se gotovo spominjate, da bi se zadnjič kmalu zadavili z ribjo koščico v marmeladi.

Higgins: Kaj takega se mi pač utegne katerikrat pripetiti iz raztresenosti, a navadno ne delam tega . Sicer pa, moja spalna suknja strahovito smrdi po bencinu,

Pearceova: Brez dvoma, gospod profesor. A če bi si le hoteli obrisati prste -

Higgins: Že prav,že prav- Za naprej si jih obrišem v lase.

Pearceova: Upam, da niste užaljeni,gospod profesor.

Higgins: Nikakor ne,nikakor ne. Saj imate popolnoma prav, vpričo dekleta bom posebno pazil nase. Je to vse?

Pearceova: Ne,gospod profesor.Ali sme mala obleči japonski kostim,ki ste ga prinesli s svojega potovanja? V njene stare stvari je res ne morem vtakniti več.

Higgins: Gotovo.Vse kakor hočete.Je to vse?

Pearceova: Hvala lepa. To je vse. /Odide/

Higgins: Glejte, Pickering, ta ženska si dela najneverjetnejše predstave o meni. Jaz sem preh, skromen človek. Nikoli se mi ni bilo mogoče čutiti zares odraslega in nevarnega kakor so drugi moški. Pa vendar je trdno prepričana o tem, da sem samo oblasten in visokoleteč človek. Tega si ne znam razlagati./ Pearceova se vrne/

Pearceova: Oprostite, gospod profesor, ampak neprijetnosti so se že pričele. Spodaj stoji neki smetar, Alfred Dvolittle, ki hoče govoriti z vami. Pravi, da imate njegovo hčer v hiši.

Pickering: /vstane/ No, hvala. /Gre nazaj h kaminu/

Higgins: /naglo/ Pošljite lopova gor.

Pearceova: Lepo, gospod profesor. /Odide/

Pickering: Nemara pa ni lopov.

Higgins: Neumnost, seveda je lopov.

Pickering: Bodisi, da je ali da ni, bojim se, da bomo imeli neprilike ž njim.

Higgins: O ne, tega ne verjamem. Če mora kdo izmed naju imeti tujega tukaj neprilike, naj jih ima rajši on z mano in ne jaz ž njim. In vsekakor bomo kaj interesantnega slišali od njega.

Pickering: O dekletu?

Higgins: Ne, njegov dialekt mislim.

Pickering: Ah tako!

Pearceova: /ob vratih/ Dovlittle, gospod profesor./ Pahne Dovlittla v sobo in sama odide/

Alfred Dovlittle je starejši, a krepak smetar, v noši svojega poklica; na glavi ima klobuk, čigar krajci mu pokrivajo vrat in rame. Obraz njegov ima dobro markirane in prav zanimive poteze in on sam se zdi prav tako prost strahu kakor vesti. Njegov glas je pomembno izrazit, kar je uspeh tega, da bruha s svojimi čustvi brezobzirno na dan. V tem trenutku razodene njegova poza ranjeno čast in resno odločnost.

Higgins: Dobro jutro. Sedite.

Dovlittle: Dobro jutro,blagorodje. /Dostojanstveno sede/ Prišel sem v neki zelo resni zadevi, blagorodje.

Higgins: /Pickeringu/ Rojen v Sussexu,mati iz Walesa, če se ne motim. /Dovlittle zazija od začudenja.Higgins nadaljuje/Kaj pa hočete, Dovlittle?

Dovlittle: /preteče/ Svojo hčer hočem,drugega nič.Razumeli?

Higgins: Kakopa da. Vi ste njen oče, kajne? Saj vendar ne mislite, da bi vašo hčer hotel še kdo drugi razen vas, kajne? Jako me veseli, ko vidim, da imate še iskrico rodbinskega čuta v sebi. Vaša hči je zgoraj. Vzemite jo kar s sabo.

Dovlittle /vstane, na vso moč osupel/ Kaj?

Higgins: Vzemite dekle s sabo. Ali si mar domišljate, da se bom jaz namesto vas brigal za vašo hčer.

Dovlittle: /protestira/ No,no,vidite, častiti gospod,ali je to pametno? Je to pravično, na ta način opehariti človeka? Dekle je moje. Ona je pa pri vas. Kaj mi torej to še mar?

Higgins: Vaša hči je imela drznost pasti mi v hišo in zahtevati od mene, naj jo naučim dostojno govoriti, da bo lahko vstopila kot prodajalka v cvetličarno. Ta gospod in moja gospodinja sta bila ves čas navzoča. /Postane grob ž njim/ Kako se morete predrzniti, priti sem in poskušati z izsiljevanjem? Vi sami ste namenoma poslali dekle sem.

Dovlittle: /protestira/ Ne,častiti gospod.

Higgins: Mora biti tako. Kako bi mogli drugače vedeti, da je tukaj? To je past,zarota, da bi z grožnjami izsilili denar. Telefoniral bom policiji.

Dovlittle: Ne sekajte človeku tako besed, častiti gospod. Ali sem samo zahteval od vas toliko,kolikor je za nohtom črnega? Na tegale gospoda se obračam: ali sem črhnil besedico o denarju?

Higgins: Počemu pa ste potem prišli ?

Dovlittle: No, počemu bi pač človek prihajal sem? Bodite človeški,častiti gospod.

Higgins: Vi prokleti lopov,naučim vas, obešati mi svojo hčer na vrat!

Dovlittle: Kakor gotovo je Bog v nebesih, častiti gospod, jaz vam je ne obešam. Jaz je nikoli nisem poslal sem! Pri vseh svetnikih prisegam, da že dva meseca nisem videl dekleta.

Higgins: Odkod pa ste potem vedeli, da je tukaj?

Dovlittle: /počasi sede in govori z laskavo spravljivim glasom/ Precej vam povem, častiti gospod, samo če mi dovolite besedo. Saj vam nočem povedati. Saj vam želim povedati. Saj čakam na to, da bi vam povedal.

Higgins: Pickering, tale dečko ima nekaj naravnega retoričnega daru. Opazujte prirojeni ritem samonikle prirodne muzike v njegovi govorici. Saj vam nočem povedati, saj vam želim povedati, saj čakam na to, da bi vam povedal. Sentimentalna retorika, Tu se kaže njegovo zapadno pokolenje. To razodeva tudi njegovo zlaganost in nepoštenost.

Pickering: O, prosim, Higgins, jaz sam sem z zapada. /Dovlittlu/ Kako ste vedeli, da je dekle tukaj, če je niste sami poslali sem?

Dovlittle: To je bilo tako, častiti gospod. Dekle je vzelo s sabo v avtomobil nekega fanta, da bi napravila z njim izlet. To je sin njene hišnice. On je silil na to, da bi ga dekle pripeljala še nazaj. No, in tu ga je ona poslala po svoje reči domov, ko je slišala, da ste ji dovolili ostati tukaj. Jaz sem srečal fanta na vogalu Long Acre in Edell Streeta.

Higgins: Beznica, kaj ne?

Dovlittle: Klub siromakov, častiti gospod. Zakaj ne bi smel jaz -

Pickering: Dajte mu, naj pove svojo zgodbo, Higgins.

Dovlittle: Povedal mi je, kaj se je zgodilo, in zdaj vas vprašam, kaj je bil moj občutek in moja dolžnost kot oče? Rekel sem fantu: prinesi mi prtljago... Rekel sem -

Pickering: Zakaj pa sami niste šli ponjo?

Dovlittle: Njena gospodinja, bi mi je ne zaupala, častiti gospod. To je taka ženska, no, saj veste - En peni sem moral dati fantu, preden mi jo je zaupal, mali kjon. Zdaj sem prinesel svoji hčeri, da bi vam bil uslužen in se vam prikupil. To je vse.

Higgins: Koliko prtljage?

Dovlittle: Ena harmonika, častiti gospod, nekaj podobic, nekaj malega nakita in ena tičnica. Obleke da ne potrebuje, je dejala. Kaj naj bi si bil mislil pri tem, častiti gospod? Vprašam vas v svoji lastnosti kot oče. Kaj sem si moral misliti pri tem.

Higgins: In tako ste prišli, da bi obvarovali svojo hčer hujšega od smrti, hm?

Dovlittle: /veselo, olajšano, ker ga tako dobro razume/ Tako je, častiti gospod. To je pravilno.

Pickering: A zakaj ste prinesli njeno prtljago, če nameravate vzeti dekle s sabo?

Dovlittle: Ali sem kaj rekel, da jo hočem vzeti s sabo? Povejte sami -

Higgins: /pozorno/ Vzeli jo boste in to takoj.

Dovlittle: /se brani/ Ne, častiti gospod, ne recite tega.

/Pearceova odpre vrata in čaka ukazov/

Higgins: Gospa Pearceova, to je Elizin oče. Prišel je, da vzame svojo hčer s sabo. Dajte mi dekle.

Dovlittle: Ne, to je nesporazum. Slišite vendar -

Pearceova: Saj je ne more vzeti, gospod profesor. Kako bi to bilo mogoče? Ukazali ste mi vendar, naj sežgem Elizino obleko.

Dovlittle: Tako je prav. Vendar ne bom vlačil punce po cestah kakor golo opico. Ne res? Odločite sami.

Higgins: Zatrjevali ste mi vendar sami, da hočete svojo hčer. Vzemite si svojo hčer, če nima obleke, glejte, da se izgubite, in ji kupite novo.

Dovlittle: Kje je obleka, v kateri je prišla? Ali sem jo jaz sežgal ali tukaj vaša žena -

Pearceova: Jaz sem gospodinja, če dovolite. Naročila sem nekaj obleke za vaše dekle. Kadar bo tukaj, lahko vzamete svojo hčer s sabo. Počakate lahko v kuhinji. Tukaj prosim - /Dovlittle zelo vznemirjeno vstane, da bi jo spremil k vratom, se potem obotavlja in se končno zaupno obrne k Higginsu/

Dovlittle: Poslušajte me, častiti gospod. Vi in jaz, midva se zastopiva na svet kajneda?

Higgins: O, mislite? Nemara je bolje, da greste, gospa Pearceova.

Pearceova: Tudi sama mislim, gospod profesor. /Dostojanstveno odide/

Pickering: Zdaj imate vi besedo.

Dovlittle: /Pickeringu/ Hvala vam, častiti gospod. /Higginsu/ No, če naj govorim po pravici, povem ste mi prav pošteno všeč. In če dekle hočete, se ne bom nisem tako strašno krču. Saj bi bil pripravljen za poravnavo. obseden na to, naj se vrne domov, da ne bi bil pripravljen za poravnavo. Za mlado žensko je ona prav čedna fest punca. Za hčer se ne izplača obdržati. Tako tedaj govorim, kakor se z jezika zmika. mi je zrastlo na jeziku, Jaz zahtevam samo, da se svoje varujejo moje očetovske pravice. In vi tudi ne boste zahtevali. ste zadnji človek, ki bi naj jo pustim, kar zastonj zahteval od mene, naj jo pustim kar zastonj. Zakaj to že vidim, da ste prave sorte, častiti gospod. Kaj je vam pet za bankovec petih funtov? Kaj je meni za Elizo?

Pickering: Menim, da bi si lahko mislili, Dovlittle, da ima so nameni gospoda Higginsa poštene namene. skozinskoz pošteni?

Dovlittle: Seveda, o tem ne dvomim, častiti gospod. Če ne bi mislili tega, bi jih zahteval petdeset. Ti kakopa

Higgins: /ogorčeno/ Ali se to pravi, vi zakrknjeni grešnik, da bi za petdeset funtov prodali svojo hčer?

Dovlittle: Nasploh je nebi, a da bi vstregel gospodu kakor vi Principijelno pač ne, a da bi storil uslugo gospodu kakršen ste vi, bi storil se kaj drugega bi bil zmožen marsičesa. To mi lahko verjamete.

Pickering: Človek, ali nimate nobenega moraličnega čuta?

Dovlittle: /brez sramu/ Si ga ne morem privoščit gospod. Ne morem si ga dovoljevati, častiti gospod. Tudi vi bi si ga ne mogli ga ne imeli, če bi bili tak siromak kakor jaz. Pa ne Jaz si zato da bi mislili kaj hudega. ne mislim nič slabega pri tem, veste. Ampak če ima naj Liza kaj ima od tega, zakaj ne bi tudi jaz?

Higgins: Res ne vem, kaj naj storim, Pickering. Iz moralnega stališča Izvensporno je, da bi bilo s stališča bi bil morale naravnost zločin, če bi dal temu kajonu samo ficek. In vendar čutim, da govori iz njegove zahteve neke vrste primitiven na čut pravičnosti.

Dovlittle: Saj, častiti gospod, to pravim tudi jaz. Očetovsko srce, kakor kakršno mora biti. bi dejal.

Pickering: Na, to čustvo poznam. Vendar pa se mi resnično zdi komajda pravilno -

Dovlittle: Ne recite tega, častiti gospod. Ne glejte na stvar na ta način. Kaj sem jaz, gospoda moja? Vprašam vaju, kaj sem jaz? Jaz sem eden izmed nevrednih siromakov. To sem jaz. Pomislita, kaj se to pravi za človeka. To se pravi, da se ta človek zmerom upira morali srednjega stanu. Kadar se kje kaj dobi, in se jaz potezam le za troho tega je zmerom ista storija. Niste vredni, zatorej ne morete dobiti. Ampak moja potreba je ravno tako velika kakor potreba tiste najbolj vredne vdove, ki je zaradi smrti zmeraj istega moža v enem tednu dobila podporo od šestih različnih dobrodelnih društev. Jaz ne potrebujem manj kot kak vreden možak, jaz potrebujem več. Jaz ne jem manj kot on in pijem precej dosti več. Malo zabave rabim, ker sem misleč človek. Rabim razvedrila in pesemco in muziko, če se čutim potrtega. No, vidite, za vse moram plačati jaz natanko toliko kakor vredni ljudje. Kaj je morala srednjega stanu? Samo izgovor za to, da meni nikoli nič ne dado. Zatorej vaju prosim kot gentlemana, da nikar ne počenjajta te igre z mano. Jaz igram z odprtimi kartami. Nevrednež sem in moj namen je še nadalje ostati nevrednež. Meni ugaja, odkrito povedano. Hočeta mar opehariti možaka zaradi njegovega naturnega nagnjenja in mu odrekati celo ceno za lastno hčer, ki jo je v potu svojega obraza vzgojil in zredil in oblačil, dokler ni zadosti odrasla, da je vzbudila vajino zanimanje? Je pet funtov nepošteno? Vprašam vaju na vajino čast in poštenje, odločita sama.

Higgins: Pickering, če bi se zavzela za tega možaka tri mesece, potem bi lahko volil med foteljem v ministerskem kabinetu in prižnico popularnega pridigarja.

Pickering: Kaj pravite na to, Dovlittle?

Dovlittle: Nič zame, častiti gospod. Najlepša vam hvala, jaz sem slišal vse pridigarje in ministrske predsednike - ker jaz sem misleč človek in ravno tako navdušen za politiko ali vero ali socijalno reformo kakor za vse druge zabave - in povem vama, da je pasje življenje, od katerekoli plati ga gledaš. Ne-

vredno siromaštvo je moja ~~stroka~~ pot. Katerikoli družabni položaj vzameš, je ta no - je ta edini, ki je po mojem okusu vreden življenja.

Higgins: Mislim, da mu morava dati tistih pet funtov.

Pickering: Bojim se, da jih ~~me~~ bi slabo ~~porabil.~~ obrnil.

Dovlittle: O,kaj še,~~častiti~~ gospod. Kakor ~~gotovo~~ je Bog v nebesih! Ne bojte se,da bi ~~pustil denar nedotaknjen~~ jih spravil in ~~ga~~ hranil in pričel ~~čenuhariti ž njim~~ lenobo pasti. V ponedeljek še penija ne bo več od vsega. ~~Jaz bom~~ spet bom moral delati,tako, kakor bi jih nikoli ne bil imel ~~tega denarja.~~ Lahko stavite na to, da me ne bo napravil za postopača. ~~Eno samo~~ dobro pojedino zame in za "madamo" mico da bova midva imela veselje, drugi zaslužek in vidva zadovoljstvo ~~ob misli~~ ker, da vajin denar ni bil zafrčkan. Bolje bi ga ne ~~utegnila~~ mogla naložiti.

Higgins: ~~To je neodoljivo.~~ Pa se upiraj, če se moraš. Dajva mu deset funtov.

Dovlittle: Nikar, ~~častiti~~ gospod; ~~madama bi ne imela poguma,izdati deset funtov in jaz nemara tudi ne.~~ njo bi preveč srce bolelo, zapravit deset funtov ~~[illegible]~~ tudi, mene. nemara Deset funtov - to je že cela reč denarja.Človeka ~~naredi zamišljenega~~ se kar zamisli. In potlej adijo, sreča,~~blaženost!~~ Dajte mi ~~samo, za~~ kar prosim,~~častiti~~ gospod, ne penija več in ne penija manj.

Pickering: ~~Zdaj pa~~ Zakaj se ne oženite s svojo "madamo"? Te vrste nemoralnosti ne bi rad ~~podpisal.~~ podpiral.

Dovlittle: Samo njo recite ji to, ~~častiti gospod. Samo recite ji to.~~ Jaz sem pripravljen. ~~Jaz sam sem, ki trpi pod tem.~~ Mene to pekli, pa ji ne morem kaj. ~~Saj nimam nobene moči nad njo,zmerom se ji moram prikupiti, moram ji dajati darove;~~ dobrikat se ji kupiti ji moram oblek, da je groza,suženj sem ~~te ženske,~~častiti gospod,samo ker ji nisem ~~zakoniti~~ pravi ki mož,in ona to prav dobro ve. Kako rad bi jo pridobil za ~~to, da bi me poročila.~~ poroke Ubogajte moj svet, častiti gospod,poročite Elizo, dokler je mlada in ~~še~~ ne ~~razume bolje.~~ ve kako Če ne storite tega, se boste kesali. Če storite, se bo kesala ona. A to je še zmeraj bolje, ker vi ste moški, ona pa je samo ženska ~~in sploh ne ve, kaj se pravi biti srečen.~~

Higgins: Pickering, če še eno minuto poslušava tega človeka, potem

Narodni gledaljiče ARHIV v Ljubljani

pojdejo še najina zadnja prepričanja k zlodju. /Dovlittlu/ Pet funtov, mislim, ste rekli. /Potegne denarnico/

Dovlittle: Lepo zahvaljeni, častiti gospod.

Higgins: Ali ste trdno prepričani, da desetih ne marate?

Dovlittle: Zdaj ne, častiti gospod, nemara drugo pot kdaj.

Higgins: /mu da bankovec za pet funtov/ Prosim.

Dovlittle: Lepa hvala, častiti gospod. Zbogom. /Hiti k vratom, poln strahu, da bi vsaj srečno odšel s svojim plenom. Ko odpre vrata, stoji pred svojo hčerjo, ki je oblečena v japonski kimono, umita in počesana. Spoznati je ni mogoče. Pearceova je zraven. Dovlittle se spoštljivo umakne in opraviči/ Oprostite, gospodična

Liza: Figo, kaj lastne hčere ne spoznaš?

Dovlittle: Bogami, to je Eliza!

Higgins: Kaj je to? Gromska strela!

Pickering: Gromska strela!

Liza: Ali ne izgledam trapasto?

Higgins: Trapasto?

Pearceova: /ob vratih/ Prosim, gospod profesor, nobene opazke, na katero bi se dekle kaj domišljalo.

Higgins: /vestno/ O, čisto prav, gospa Pearceova. /Elizi/ Res, hudičevo trapasto.

Pearceova: Ah, prosim.

Higgins: /se popravi/ Hočem reči, skrajno trapasto.

Liza: S svojim klobukom bom res cela gospa. /Vzame svoj klobuk, si ga dene na glavo, gre preko sobe, delajoč se elegantno, ter sede na klop pred klavirjem/

Higgins: Nova moda, bogme. Haha! To je grozota!

Dovlittle: /z očetovskim ponosom/ Na, nikoli bi se mi ne zdelo mogoče, častiti gospod, da bo, umita, tako imenitno izgledala. Njena zunanjost govori zame, kajne?

Liza: Na, slišiš: v tej hiši se človek lahko osnaži. Vroče in mrzle vode, kolikor hočeš, volnene brisače in perilni ogrevač, tako vroč, da si ožgeš prste. Mehke krtače, da se odrgneš in lesena

skodela za milo, ki diši po zvončkih. Zdaj vem, zakaj so te dame tako čiste. Umivanje jim mora biti užitek. Rada bi, da bi kdaj videla, kaj je za nas enega.

Higgins: Veseli me, da je našla kopalnica vaše priznanje.

Liza: O, ne v vsem, pa če mi tudi zamerite ali ne, vseeno.

Higgins: Kaj pa ni bilo v redu, gospa Pearceova?

Pearceova: O nič, gospod, saj ni vredno besedi.

Liza: Prav mikalo me je, da bi ga razbila, nisem več vedela, kam naj pogledam. A potlej sem zagrnila brisačo čezenj, zares.

Higgins: Čez koga?

Pearceova: Čez zrcalo, gospod.

Higgins: Dovlittle, prestrogo ste vzgojili svojo hčer.

Dovlittle: Jaz? Jaz je sploh nikoli vzgajal nisem, razen da sem jo tupatam z jermenom premikastil. Ne deljate me odgovornega za to, vajena ni veste, to je vse. A Liza se bo vaših bolj prostih in lahkih nazorov kmalu nalezla.

Liza: Jaz sem pošteno dekle, zares, in ne maram biti prosta in lahka.

Higgins: Eliza, če še enkrat rečete, da ste poštena dekle, vas bo oče vzel s sabo domov.

Liza: Ta ne. Ne poznate mojega očeta. Tu je prišel samo, da bi vam izbežal kaj denarja in se potem napil.

Dovlittle: Na, počemu pa naj mu bo denar drugače? Mari zato, da bi ga metal v cerkvi v pušico? Nikar se ne vsajaj name ali na gospode, drugače ti navijem uro, razumeš?

Higgins: Ali ji imate sicer dati še kak svet, preden odidete, Dovlittle? Svoj blagoslov na primer?

Dovlittle: Ne, častiti gospod, jaz nisem tako zarukan, da bi svojim otrokom vtepal svoje skušnje v glavo. Saj jih je že tako dosti težko krotiti. Če hočete Elizi poplemenititi dušo, častiti gospod, boste storili to najbolje z jermenom. Pa na svidenje, gospoda.

Higgins: /pomembno/ Stoj! Odslej boste prihajali redoma pogledat po svoji hčeri. To je vaša dolžnost, razumete? Moj brat je duho-

ven in on bi vam utegnil pomagati pri vaših razgovorih ž njo.

Dovlittle /izogibaje se/ Gotovo, že pridem, gospod. Ne ravno ta teden, ker sem zaposlen precej daleč od tod, a lahko se zanesete na to, da pridem kesneje. Pa pozdravljena, gospoda moja. /Odide.Pearceova za njim/

Liza: Le nikar ne verujte staremu lažnivcu, on bi raje, da spustite nanj psa z verige kakor pa duhovnika. Ne boste ga videli tako brž.

Higgins: Tega tudi nočem,Eliza. Pa vi?

Liza: Jaz tudi ne. Najraje bi ga nikoli več ne videla. On je zame prava sramota. Smeti pobira, namesto da bi delal v svojem poklicu?

Pickering:Kaj pa je njegov poklic, Eliza?

Liza: Da izbrblja ljudem denar iz njih žepov v svojega. Njegova prava obrt je poljedelstvo in tupatam se tudi ukvarja s tem, da se malo porazgiblje - in pri tem prav pošteno zasluži. Ali mi ne marate več reči gospodična Dovlittle?

Pickering: Oprostite, gospodična Dovlittle, to mi je ušlo samo tako.

Liza: O, saj mi ni nič za to, samo tako prijetno se sliši. Jaz bi si zdaj tako rada najela taksameter, da bi se peljala do vogala Tottenham Court Rooda, tam izstopila in ukazala šoferju, naj počaka name, samo da bi punce tam majčkeno podražila. Govorila bi ž njimi seveda ne.

Pickering: Čakajte raje, da vam kupimo kaj res modernega.

Higgins: Sicer pa iz svojih starih prijateljev ne smete briti norca, zdaj ko spadate k velikemu svetu. Temu pravimo mi snobizem.

Liza: Upam, da take sodrge zdaj ne imenujete več moje prijatelje. Saj so me dostikrat zasmehovali, če je nanesla prilika in zdaj bi jim rada malo poplačala. A če dobim moderne obleke,bom še počakala. Rada bi jih že imela. Gospa Pearceova mi je rekla, da mi boste dali ponoči za v posteljo druge obleke kot za čez dan. Pa to bi res bilo pravo zapravljanje, če bi se namesto tega z de-

narjem dalo, kaj kupiti, kar lahko pokažeš. Drugače pa me tudi ni nikoli mikalo dežti v mrzle,stvari, posebno po zimi ne.

Pearceova: /se vrne/ Pojdi, Eliza. Nove obleke so prišle, da jih pomeriš.

Liza: Ah-au-uh-uhu! /Zbeži/

Pearceova: /za njo/ Ne tako naglo, dekle. /Zapre vrata za njo/

Higgins: Pickering, nekaj lepega sva si skuhala ta.

Pickering: Bogme da, Higgins.

ZASTOR .

TRETJE DEJANJE .

Sprejemni dan pri gospe Higginsovi. Nikogar še ni tu. Salon, v stanovanju na Chelsea-kaiju,ima tri okna, ki gledajo na reko; strop ni tako visok, kakor je navadno v starejši tako odlični hiši. Okna so odprta in vodijo na balkon s progasto zaveso. Če je človek obrnjen z obrazom proti oknu in s hrbtom proti nasprotni steni, so vrata v steni na desno, v bližini najbolj oddaljenega kota.

Ga. Higginsova je dorasla v občudovanju Morrisa in Burnea Jonesa in njena soba, ki nima niti najmanjše podobnosti s sobo njenega sina na Wimpolestreetu,ni posejana z mobilijami,majhnimi mizami in drobnarijami. Sredi sobe stoji velika otomana, ki tvori s preprogo, Morrisovo tapeto in Morris-Zitzovimi zastori pri oknih, brokatnimi prti in blazinami na otomani ves nakit, ki je preveč dragocen, da bi ga zakrivale še nepotrebne stvari. Nekaj dobrih oljnatih slik, ki so bile pred tridesetimi leti videti na razstavi Grosvenorske galerije /način Burnea Jonesa, ne Whistlerja/,vise po stenah. Edina pokrajina je od Cecila Lawsona v velikosti kakega Rubensa. Med drugim je tudi portret ge. Higginsove, kakršna je bila v svoji mladosti,ko je prezirala modo in nosila eno tistih čudovitih rosscijevskih oblek, ki so vodile, če so jih karikirala ljudje, ki tega niso razumeli/,do nemožnosti popularnegaesteticizma 70^{ih} let.

V kotu poševno nasproti vratom sedi ga. Higginsova, ki je zdaj že preko šestdesetih in je že davno prekoračila dobo, ko se je namenoma oblačila nemoderno. Tam piše pri elegantni preprosti pisalni mizi, v dosegu nje roke se nahaja gumb zvonca. Bolj zadaj v sobi stoji chippendalski stol; med njim in oknom, ki mu je najbližji, na drugi strani sobe bolj v ospredju elizabetinski stol, brez blazine, grobo izrezljan v okusu Iniga Jonesa. Kote sobe v bližini oken izpopolnujeta dve otomani, ki sta preoblečeni z Morrisovim pohištvenim katunom.

Ura gre na štiri. Vrata se burno odpro in Higgins vstopi.

Ga.Higginsova /presenečena/ Henry, kaj pa ti danes tukaj? Danes je moj sprejemni dan, obljubil si mi, da ta dan nikoli ne prideš.Pojdi takoj domov.

Higgins: /jo poljubi/ Že prav, mama. Saj sem namenoma prišel.

Ga.Higginsova: A tega ne smeš. Mislim resno, Henry. Vse moje prijatelje ...

razžališ. Ne pridejo več, če se srečajo s tabo.

Higgins: Neumnost. Sam vem, da moji razgovori niso lahki, a to ljudem nič ne de. /Sede na elizabetinski stol/

Ga.Higginsova: Tako, nič ne de. Razgovori niso lahki? In kako je s tvojimi težkimi razgovori? Ne, zares, prijatelj, ne smeš ostati.

Higgins: Moram. Nalogo imam zate, nekaj fonetičnega.

Ga.Higginsova: Nič ne pomaga, prijatelj, žal mi je, a jaz s tvojimi vokali ne morem nikamor. In četudi čisto rada dobivam čedne razglednice s tvojo patentirano stenografijo, moram vendarle zmerom čitati prepise v navadni pisavi, ki mi jih tako skrbno prilagaš.

Higgins: Zdaj ne gre za kako fonetično zadevo.

Ga.Higginsova: Saj si vendar ravnokar trdil?

Higgins: A ne, v kolikor prideš ti. v poštev. Našel sem dekle.

Ga.Higginsova: Se to pravi, da je dekle našlo tebe?

Higgins: Nikakor ne, ne mislim zaljubljene zgodbe.

Ga.Higginsova: O, kakšna škoda!

Higgins: Zakaj?

Ga.Higginsova: Še nikoli se nisi zaljubil v žensko pod petinštiridesetimi leti. Kdaj se ti bo odkrilo, da je tudi med mladimi ženskami nekaj prav čednih?

Higgins: O, z mladimi ženskami se ne maram mučiti. ~~Moja predstava o ženski, ki je vredna ljubezni, je nekaj, kar je~~ kolikor mogoče podobno tebi. Do tega ne pridem nikoli, da bi zares ljubil kako mlado žensko. V človeku so navade, ki koreninijo preglboko, da bi se mogle izpremeniti. ~~Sicer pa~~ /so vsevkup neumne goske.

Ga.Higginsova: S tem dekletom vred?

Higgins: No, seveda. Ona te danes obišče.

Ga.Higginsova: Ne spominjam se, da bi jo bila povabila.

Higgins: Ti ne. Jaz sem jo povabil. Če bi jo ~~bila~~ poznala, bi je ne povabila.

Ga.Higginsova: Resnično, zakaj?

Higgins: /vstane in gre po sobi, rožljaje s ključi in drobižem v hlačnem žepu/ Na, stvar je ta: ona je navadna cvetličarka. Pobral sem jo

na vesti, ko je prodajala rože.

Ga.Higginsova: In jo povabil na moj sprejemni dan.

Higgins: A, to pojde že čisto dobro. Naučil sem jo dostojno govoriti in ji dal natančnih navodil, kako se mora vesti. Ostati mora pri dveh predmetih, vremenu in zdravju; reči vsakemu, da je lep dan, in vprašati, kako se ima, veš - v splošne stvari se ne sme spuščati. Potem ne bo nič hudega.

Ga.Higginsova: Nič hudega! Če se bo govorilo o našem zdravju, naši notranjosti, nemara tudi o naši zunanjosti. Kako si le mogel biti tako neumen, Henry?

Higgins: Na, o nečem mora vendar govoriti. /Zopet sede/ O, čisto dostojno se bo vedla. Ne delaj si skrbi . S Pickeringom sva skupaj v zaroti. Sklenila sva neke vrste stavo, da jo bom v šestih mesecih lahko predstavil za vojvodinjo. Pred par tedni sem pričel ž njo in zdaj napreduje kakor strela. Moja stava je dobljena. Tenak posluh ima in lažje sem jo učil kot svoje učence iz družbe, ker se je morala učiti popolnoma novega jezika. Zdaj govori malone tako dobro angleško kakor ti francosko.

Ga. Higginsova: To za vse slučaje zadošča.

Higgins: Da in ne.

Ga. Higginsova: Kaj se pravi to?

Higgins: No, veš, njeno izgovarjavo sem spravil v red, a treba je vpoštevati, ne samo, kako dekle govori, marveč tudi, kaj govori. In to je, pri čemer - /Prekine ga sobarica, ki javi goste/

Sobarica: /Gospa in gospodična Eynsford Hill./ Odide/

Higgins: O Bog! /Vstane zelo nejevoljen/

Ga. in gdč. Eyusford Hill sta mati in hči, ki sta v Covent Gardenu iskali pred dežjem strehe. Mati je dobro vzgojena, mirna in razodeva običajno preplašenost osramočenega siromaštva. Hči si nadeva prisiljeno sigurnost dame, ki je doma v družbi: tipus bahavosti v besedah, siromaštva, ki se dela odlično.

Ga. Eynsford: /ge. Higginsovi/ Kako se imate? /Si stisneta roke/

Klara: Kako vam je? /Si dasta roke/

Ga.Higginsova: /predstavlja/ Moj sin Henry.

Ga. Eynsford: Vaš slavni sin? Tako sem si vas želela spoznati, gospod profesor.

Higgins: /čemerno, ne da bi se ganil proti nji/ Me veseli. /Se hlastno pokloni/

Klara: /gre zaupno proti njemu/ Dober dan, gospod profesor.

Higgins: /strmi vanjo z rokami v žepih/ Nekje sem vas že videl nekoč. Ne duha ne sluha nimam, ampak vaš glas sem že nekje slišal. Nič zato. /Sede tako, kakor bi čakal, da spet odideta/

Ga.Higginsova: Z žalostjo moram ugotoviti, da moj slavni sin nima nobenih manir. Ne zamerite mu tega.

Klara: /veselo/ Tega mu jaz itak ne. /Sede na otomano/

Ga. Eynsford Hill /malo presenečena/ Nikakor ne. /Sede na otomano, med svojo hčer in go. Higginsovo, ki je svoj stol okrenila od pisalne mize/

Higgins: O, sem bil neuljuden! Nisem nameraval. /Sobarica se vrne in da vstopiti Pickeringu/

Sobarica: Polkovnik Pickering. /Odide/

Pickering: Dober dan, gospa Higginsova.

Ga.Higginsova: O, drago mi je, da ste prišli. Poznate gospo Eynsford Hill? Gospodična Eynsford Hill. /Se naklonijo. Polkovnik si primakne chippendalski stol med go. Hill in go. Higginsovo in sede/

Pickering: Vam je Henry povedal, počemu sva prišla?

Higgins: Prekinili so naju, vraga.

Ga.Higginsova: O Henry,Henry, resnično -

Ga. Eynsford: /napol vstane/ Motiva?

Ga. Higginsova: /jo prisili nazaj na njen sedež/ Ne,ne. Bolj prav bi ne mogli priti. Radi bi vaju seznanili z neko našo prijateljico

Higgins: Res, Bogami. Dvoje ali troje ljudi potrebujemo. Vi ste za to ravno tako dobri kakor vsak drugi. /Sobarica pride in spusti pred sabo Fredyja/.

Sobarica: Gospod Eynsford Hill. /Odide/

Fredy: /stisne ge. Higginsovi roko/ Dober dan, milostljiva.

Ga. Higginsova: Zelo ljubeznivo, da ste prišli. /Predstavlja/ Polkovnik Pickering.

Fredy: /se pokloni/ Veseli me.

Ga. Higginsova: Mojega sina, mislim, ne poznate še. Profesor Higgins.

Fredy: /gre h Higginsu/ Veseli me.

Higgins: /ga pogleda, kakor bi bil kak žepar/ Prisegel bi, da sem vas že nekje srečal. Kje neki je bilo to?

Fredy: Ne spominjam se.

Higgins: /vstane/ Na, nič ne de. Vsedite se. /Stisne Fredyju soko in ga dobosedno vrže na elizabetinski stol. Sam lopne na otomano v sredo med gdč. in go. Hill/

Higgins: Na, tu smo torej zbrani, in o čem vraga bomo govorili zdaj, dokler ne pride Eliza?

Ga.Higginsova: Henry, ti si duša večerov v Royal Society. A ob navadnih prilikah je težko s tabo izhajati.

Higgins: Tako? To mi je res žal. /Se mu zdajci posveti/ Bogme, to tudi jaz mislim. /Se zasmeje/ Hahaha!

Klara: /ki motri Higginsa kot eventuelnega ženina/ Jaz sem čisto vašega mnenja, jaz tudi nisem za lahke pogovore. Da bi ljudje hoteli biti vsaj odkritosrčni in govoriti to, kar mislijo.

Higgins: Bog varuj.

Ga. Eynsford: /nadaljuje v smislu svoje hčere/ Zakaj ne?

Higgins: Kar ljudje mislijo, da morajo misliti, je že bogvedi slabo dovolj. Ampak kar resnično mislijo bi raztrgalo vse vezi. Mislite, da bi bilo prijetno, če bi jaz zdajle bleknil kar resnično mislim?

Klara: /veselo/ Je mar tako ciničnо?

Higgins: Ciničnо? Kdo vraga je trdil, da je ciničnо? Mislim, da bi ne bilo dostojno.

Ga. Eynsford: /resno/ O, tega vendar ne mislite, gospod profesor.

Higgins: Glejte, več ali manj smo vsi divjaki. Delamo se, ko da smo

civilizirani in izobraženi in da vemo vse, kar se tiče pesništva in filozofije in umetnosti in znanosti in tako dalje. A koliko izmed nas jih ve samo, kaj ta imena pravzaprav pomenijo. /Gdčni Hill/ Kaj veste vi o pesništvu? /Gospe Hill/ Kaj veste vi o znanosti? /Pokaže na Fredyja/ Kaj ve on o umetnosti in znanosti ali čem drugem? Kaj, hudiča, mislite, razumem jaz o filozofiji?

Ga. Higginsova /neskončno oveseljena/ Ali pa o manirah, Henry? /Sobarica se vrne in odpre Elizi, ki je očarljivo oblečena in dela vtis odlične distinkcije in lepote/

Sobarica: Gospodična Dovlittle. /Odide/

/Gospodje vstanejo. Ga. Higginsova istotako. Higgins ostavi svoj prostor, ponudi Elizi roko in jo privede k svoji materi/

Higgins: Evo je, mati. /Se postavi na vogalu pisalne mize, napol stoje, napol sede, da bi opazoval Elizo/

Liza: /govori s pedantsko korektnostjo izgovarjave in veliko lepoto tona/ Dober dan, milostljiva. /Neopazno se bori za izgovarjavo H v Higginsu, a se ji docela posreči/ Profesor Higgins je rekel, da smem priti.

Ga. Higginsova /jo odkritosrčno občuduje/ Gotovo. Tudi meni je zelo drago, da vas vidim.

Pickering: Kako se vam godi, gospodična Dovlittle?

Liza: /mu stisne roko/ Polkovnik Pickering, če se ne motim.

Ga. Eynsford: Mislim, da se ne varam, da sva se že poprej srečali nekje, gospodična Dovlittle. Spominjam se vaših oči.

Liza: O, jako me veseli! /Gracijozno sede na otomano na mesto, ki ga je Higgins pravkar ostavil/

Fredy: Jaz sem gotovo že imel veselje.

Higgins: /zdajci plane/ Za Boga, seveda, zdajle sem se domislil vsega. /Vsi strme vanj/ Kakšna vražja zgodba!

Ga. Higginsova: Prosim te, Henry. /Se hoče zopet nasloniti na mizo/ Ne sedaj na pisalno mizo. Polomiš mi jo.

Higgins: O, pardon! /Gre k divanu in sede tam, stran od drugih, ko da ne more več vzdržati/

Ga. Higginsova: /s konverzacijskim glasom/ Ali se vam ne zdi, da bo deževalo?

Liza: Šibka depresija na zapadu naših otokov bi se utegnila brž kone počasi pomakniti proti vzhodni smeri. Barometer v svoji legi ne kaže nobenih znakov kake večje izpremembe.

Fredy: Haha, je to komično!

Liza: Kaj je na tem napačnega, mladi gospod? Stavim, da sem pravilno govorila.

Fredy: Počil bi od smeha.

Ga.Eynsford: A jaz se nadejam za trdno, da ne bo pritisnil mraz. Influenca zopet jako razsaja. Skoraj redoma vsako pomlad poseti vso našo rodbino.

Liza: Moja teta je umrla za influenco, so pravili. Ampak jaz sem za trdno prepričana, da je storko kdo fental.

Ga.Higginsova: /osupljo/ Fental?

Liza: Ja - a- a- a! Primojdunaj! Zakaj pa bi ravno moja teta umrla za influenco? Leto dni poprej je ostala čisto zdrava od difterije. Na svoje oči sem jo videla. Vsa višnjeva je že bila, prav res. Mislili so vsi, da je mrtva. Moj oče pa ji je toliko časa vlival žganja v grlo, dokler se ni naenkrat zavedela, da bi bila kmalu še zlico pogoltnila. Kako pa bi taka močna ženska mogla umreti za influenco? Kaj je bilo z njenim novim slamnikom, ki bi ga morala jaz podedovati? Izmaknil ga je kdo. In zato pravim: kdor je slamnik izmaknil, je tudi tetо fental.

Fredy: Kaj se to pravi "fental"?

Higgins: /naglo/ O, to je nova konverzacijska moda. Fentati koga, se pravi: ga umoriti.

Ga.Eynsford: /Elizi preplašeno/ Pa vendar ne mislite resno, da je vašo tetо kdo umoril?

Liza: Zakaj pa ne? Tisti, ki so živeli ž njo, bi jo bili umorili zaradi igle na slamniku, kaj šele zaradi slamnika.

Ga. Eynsford: Ampak vaš oče nikakor ni imel prav, da ji je na ta način

vlival žganja v grlo. Saj to bi jo tudi umorilo.

Liza: Te ne. Žganje je bilo njeno materino mleko. Vrhtega ga je po njegovem grlu steklo že toliko da je poznal njegovo zdravilno moč.

Ga.Eynsford: Se to pravi, da je pil?

Liza: Pil! To je bilo že kronično.

Ga. Eynsford: Kako strašno za vas!

Liza: A,kaj še! Kolikor sem videla, mu ni nikoli nič škodovalo in tudi ni redno pil. Kadar ga je napadlo,bi rekli vi, od časa do časa, in zmeraj je bil veliko priljudnejši, če ga je čutil požirek v životu. Kadar je bil brez dela, mu je mati vselej dala po štiri penije in rekla, naj gre in se ne vrne preje, dokler si ne napije dobre volje in ljubeznivosti. Koliko je na svetu žensk, ki morajo vpijanjati svoje može, da jih spravijo tako daleč, da lahko žive ž njimi. To je namreč tako: če ima moški količkaj vesti, ga zgrabi zmerom, kadar je trezen in potem postane otožen. Kaplja žganja mu to vzame in ga naredi srečnega /Fredyju, ki se vije v krčih pridržanega smeha/ Na, nad čem pa se hahljate?

Fredy: Nad novo modo. Vi jo obvladate tako imenitno.

Liza: Če sem napravila prav, zakaj se potlej smejete? /Higginsu/ Sem mar kaj rekla, česar bi ne smela reči?

Ga.Higginsova: /posreduje/ Nikakor ne, draga gospodična Dovlittle.

Liza: Na, to je res sreča. Saj zmerom pravim, vsak naj -

Higgins: /pogleda na uro/ Hm, hm!

Liza: /ga pogleda,razume migljaj in vstane/ Zdaj pa moram iti. /Gospodje vstanejo, razen Higginsa. Fredy gre k vratom/ Zelo me je veselilo, da sem vas spoznala. Zbogom. /Stisne ge.Higginsovi roko/

Ga.Higginsova: Zbogom!

Liza: Zbogom,polkovnik Pickering.

Pickering: Zbogom, gospodična Dovlittle. /Si stisneta roke/

Liza: /pokima drugim/ Zbogom.

Fredy: /ji odpre vrata/ Ali pojdete skozi park, gospodična Dovlittle? Potem bi vas -

Liza: Pojdem? Ja, drek! /Fredy odskoči,Higgins se na zofi zgrudi/ Vzamem si avto! /Odide. Pickering sede/

Ga. Eynsford: Ne, resnično, teh novih manir se ne morem privaditi.

Klara: O, sak je prav čedno, mama, res. Ljudje si bodo mislili, da ne pridemo nikamor in da nikogar ne vidimo pri sebi, če boš tako starokopitna!

Ga. Eynsford: Sama mislim, da sem zelo starokopitna, a upam, da se temu izrazu ne privadiš, Klara. Navadila sem se, da imenuješ moške postopače in da se ti zdi vse obledno in trapasto, čeprav so zame take besede grozne in nikakor ne ladylike. A to, kar si pravkar slišala, je zares preveč. Ali ne, polkovnik Pickering?

Pickering: Mene ne sprašujte, jaz sem bil več let v Indiji in šege so se tako močno izpremenile, da dostikrat ne vem, ali sedim pri večerji v boljši hiši ali na medkrovu kake ladje.

Klara: To je vse samo navada. Pri tem ni pravice ne krivice. Živ krst si pri tem nič ne misli. In je tako svojevrstno ter daje stvarem, ki na sebi niso bogve kako dovtipne, neko svežo potezo. Zame je ta novi lahkotni ton kramljanja dôven in čisto nedolžen.

Ga. Eynsford: /vstane/ Mislim, da bo čas iti. /Pickering in Higgins vstaneta. Higgins pride v ospredje k otomani, tako vesel, da se iznebi posetnikov, da je malone vljuden./

Klara: Saj res, še troje obiskov moramo napraviti. Zbogom, profesor Higgins!

Higgins: /ji čez otomano stisne roko/ Zbogom. Prepričan sem, da se boste pri svojih treh obiskih držali te mode. Le nič se ne ženirajte. Kar krepko udarite.

Klara: /se raztaplja v smehljaju/ O, to bom. Zbogom, gospa Higginsova. Zbogom, polkovnik Pickering. /Se zopet okrene k Higginsu, ki jo spremlja k vratom/ Taka traparija, vsa ta prihuljenost viktorijanske dobe!

Higgins: Preklemanska traparija!

Klara: Drekasta traparija!

Ga. Eynsford: /konvulzivno/ Klara!

Klara: Haha! /Odide s sijočim obrazom in v zavesti, da je temeljito moderna/

Fredy: /Higginsu/ Ne, povejte mi - /Opusti to in gre k ge. Higginsovi.

Higgins gre za njim in nato k ge. Eynsfordovi/ Zbogom.

Ga. Higginsova /mu da roko/ Zbogom. Bi še kdaj radi videli gospodično Dovlittle?

Fredy: Pa še kako? Strašno rad!

Ga.Higginsova: No, saj so vam znani moji sprejemni dnevi,

Fredy: So, hvala vam tisočkrat.Zbogom./Odide/

Ga.Eynsford: Zbogom,gospod profesor.

Higgins: Zbogom,zbogom!

Ga.Eynsford:/Pickeringu/ Vse zastonj. Jaz se nikdar in nikoli ne povzpnem do tega, da bi mogla rabiti to besedo.

Pickering: Ne trudite se. Saj ni neobhodno potrebno. Tudi brez nje boste čisto lahko izhajali.

Ga.Eynsford: Samo to je, da me Klara strahovito obdeluje, če ne poznam zadnjega žargona. Zbogom.

Pickering: Zbogom. /Stisneta si roke/

Ga.Eynsford:/ge. Higginsovi/ Prosim,nikar ne zamerite Klari. Taki siromaki smo in ona hodi tako malo med ljudi,ubožica. Saj ne zna družgače. /Ga. Higginsova, ki opazi, da ima rosne oči, jo prime zelo ljubeznivo za roko in spremi k vratom/ A dečko je prikupen, se vam ne zdi?

Ga.Higginsova: O,jako prikupen. Zmerom mi bo silno drago, videti ga.

Ga.Eynsford:Prav lepa hvala, draga prijateljica. Zbogom /Odide/

Ga.Higginsova:/se vrne k otomani/ Kakšna strašna stvar je vendar siromaštvo! Ta reva je bila vzgojena v neki bogati hiši na deželi in ne more razumeti, zakaj ne povabijo njenih otrok, ki nimata nobene vzgoje in nobene bodočnosti, Zakaj se ljudje, ki žive v neki luknji na Failkam Roadu, s postrežnico za vse in 150 funti letno, pišejo Eynsford. Hill? in se delajo,kakor bi jih imeli pettisoč na leto? /Sede na Elizino mesto/ /Pickering sede na stol, kjer je prej sedela ga. Higginsova. Higgins sede na otomano, na levo k svoji materi/

Higgins: Na, je Eliza godna za družbo?

Ga.Higginsova:Ti ne enspametni fant, ona sveda ni za nikamor. Ona je triumf

tvoje umetnosti in umetnosti njene šivilje. Ampak če samo za trenutek misliš, da se ne izdaja s slednjim stavkom, ki ga spregovori, potem moraš biti, kar se nje tiče, popolnoma iz uma.

Pickering: Toda ali se vam ne zdi, da bi se dalo tu kaj ukreniti, mislim nekaj, kar bi iztrebilo tisti ordinarni element iz njenega izražanja?

Ga.Higginsova: Ne, dokler bo v Henryjevih rokah.

Higgins: Se to pravi, da je moje izražanje ordinarno?

Ga.Higginsova: Ne, prijatelj, v kaki mornarski krčmi na primer bi bilo docela dostojno, a pri kaki vrtni zabavi bi bilo nedostojno.

Higgins: /užaljeno/ Na, to pa že moram reči -

Pickering /ga prekine/ Čujte, Higgins, spoznati se morate! Take govorice kakršna je vaša jaz nisem slišal. odkar smo pred dvajsetimi leti v Hyde Parku vežbali prostovoljce.

Higgins: No da, če vi to pravite, potem že verjamem, da se ne izražam zmerom kakor kak škof.

Ga.Higginsova: Polkovnik Pickering, mi hočete razložiti natančno stanje stvari v Wimpole Streetu?

Pickering: /vedro, kot bi to pogovor docela izpremenilo/ Na, tam živiva s Henryjem, delava skupaj na mojem, indijskem narečju in se nama zdi udobneje -

Ga.Higginsova: Čisto prav, vse to razumem. Izvrstna misel to. A kje stanuje to dekle?

Higgins: Pri nas seveda. Kje drugje naj bi stanovala?

Ga.Higginsova: A v kakšnem razmerju? Je uslužbenka? Če ne, kaj je?

Pickering: /počasi/ Zdi se mi, da razumem, kaj mislite, gospa Higginsova?

Higgins: Vrag me jasi, če razumem. Cele mesece sem se ukvarjal z dekletom, da sem jo spravil na njeno današnjo višino. Sicer pa mi je kakšna koristna. Ve, kje so moje stvari in me spominja mojih domenkov in tako dalje.

Ga.Higginsova: Kako shaja tvoja gospodinja ž njo?

Higgins: Gospa Pearceova? O, ta je vesela, da ji je toliko odpalo, ker preden je prišla Eliza, je imela ona nalogo, najti moje stvari in me spominjati mojih domenkov. A skrbi si dela še zmerom radi

nje. Zmerom pravi: tega vendar ne mislite resno, gospod profesor?- Ni res, Pick?

Pickering: Res, to je njena formula - "tega vendar ne mislite resno, gospod profesor?" To je konec vsakemu pogovoru o Elizi.

Higgins: Kakor bi kdaj nehal premišljati o tem dekletu in o njenih preklemanskih vokalih in konzonantih. Do smrti sem truden tega premišljanja o nji in opazovanja njenih ust in njenih zob in njenega jezika, da sploh ne govorim o njeni duši, ki je največje čudo na nji.

Ga.Higginsova: Vidva sta mi res dva prava otroka. Z živo igračo se igrata.

Higgins: Igrava! Najtežje delo, s katerim sem se kdaj ukvarjal! Tega vendar ne smeš prezreti, mati. A ne moreš si predstavljati, kako strašno interesantno je, vzeti človeško bitje in ga spremeniti v čisto drugo človeško bitje, s tem, da mu ustvariš nov jezik. To premostuje najgloblje prepade, ki ločijo razred od razreda.

Pickering: /potisne stol bliže k gospe Higginsovi in se razvneto obrne k nji/ Res, to je silovito interesantno. Verujte mi, gospa Higginsova, midva jemljeva Elizo jako resno. Vsak teden, skoraj da vsak dan se zgodi kaj novega. /Spet bliže/ Zapisujeva si vsak štadij, ki ga preživlja. Na tucate gramofonskih plošč in fotografij -

Higgins: /oblega njeno drugo uho/ Da, bogami, to je najbolj napeti eksperiment, kar sem ji kdaj naredil. Ona dobesedno izpolnuje vse najino življenje. Ne res, Pick?

Pickering: Zmerom govoriva o Elizi.

Higgins: Pomučujeva Elizo.

Pickering: Oblačiva Elizo.

Ga.Higginsova: Kaj?

Higgins: Izumljava nove Elize.

/Higgins in Pickering govorita istočasno/

Higgins: Vedeti moraš, da ima nečuveno fin posluh -

Pickering: Zagotavljam vas, ljuba gospa Higginsova, to dekle -

Higgins: - kakor papagaj. Kar delam, preizkušam ž njo.

Pickering: - je genijalno, čudovito igra klavir.

Higgins: Vse vrste glasov, ki jih more izraziti človeško bitje,

Pickering: Peljala sva jo h klasičnim koncertom in v varieteje.

Higgins: Kontinentalna narečja, afrikanska narečja, hotentotsko -

Pickering: - in zmerom isto. Vse razume.

Higgins: - stvari, za katere sem moral jaz rabiti leta in leta, da sem jih razumel in -

Pickering: - in če pride domov, njen posluh vse posname -

Higgins: - ona jih razume, kakor bi trenil, kot da bi -

Pickering: - bodisi Beethovena in Brahmsa ali Lehar in Lionel Monckton.-

Higgins: - vse svoje življenje ne počela drugega.

Pickering: - četudi se še pred šestimi meseci ni dotaknila tipke.

Ga.Higginsova /si vtakne prste v ušesa, ker se zdaj prekričujeta z neznosnim vriščem/ Ššš! /Oba potihneta/

Pickering: O, oprostite! /Potisne svoj stol nazaj k pisalni mizi/

Higgins: Oprosti, kadar prične Pickering kričati, potem živa duša na milje okrog ne pride do besede.

Ga.Higginsova: Molči, Henry! Gospod polkovnik, ali vam ni jasno, da se je tisti dan, ko je Eliza prestopila prag v Wimpole Streetu, pojavilo še nekaj drugega?

Pickering: Njen oče. A Henry se ga je kmalu otresel.

Ga.Higginsova: Koristneje bi bilo, da je prišla njena mati. A ker ni prišla njena mati, je prišlo nekaj drugega.

Pickering: A kaj?

Ga.Higginsova: Problem.

Pickering: O, razumem: problem, kako bi jo predstavili za resnično damo.

Higgins: Jaz bom ta problem rešil, sem ga že rešil.

Ga.Higginsova: Ne. Vidva brezmejno nespametna eksemplarja moškega rodu! Problem, kaj bo potem iz nje.

Higgins: Jaz v tem ne vidim problema. Ona gre lahko svojo pot, z vsemi prednostmi, ki sem jih ji preskrbel.

Ga.Higginsova: Prednosti siromašne ženske, kakršna je bila ravnokar tukaj?

Manire in navade, ki odlični dami onemogočajo, da bi si sama zaslužila svoj kruh, ne da bi se ji dali tudi dohodki odlične dame? Misliš to?

Pickering: /prizanesljivo, ker ga predmet dolgočasi/ O, to se že uredi, gospa Higginsova. /Vstane, da bi šel/

Higgins: /tudi vstane/ Že najdemo zanjo kako lažje opravilo.

Pickering: Saj je vsa srečna. Ne delajte si skrbi zaradi nje. Zbogom./Ji stisne roko, kot bi hotel potolažiti prestrašenega otroka in gre proti vratom/

Higgins: Vsekakor zdaj nima smisla, da bi si s tem belili glavo. Stvar je storjena. Zbogom, mati. /Jo poljubi in gre za Pickeringom/

Pickering: /se obrne, da bi jo še enkrat potolažil/ Saj je opravkov na pretek, bova že storila, kar se spodobi. Zbogom.

Higgins: /Pickeringu, ko skupaj odhajata/ Popeljeva jo v Shakespearjevo razstavo v Earles Courtu.

Pickering: Saj res, to morava. Krasne opazke bo delala.

Higgins: Potlej, doma, nama bo kopirala vse ljudi.

Pickering: Imenitno! /Čuje se, kako se smejeta, ko gresta po stopnicah/

Ga.Higginsova: O moški, moški, moški! /Sede zopet na svoj prostor pri pisalni mizi/

ZASTOR.

Narodno gledališče ARHIV Ljubljana

Č E T R T O D E J A N J E.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Laboratorij v Wimpole Streetu. Polnoč. Nikogar ni v sobi. Ura na kaminovem prizidku bije dvanajst. Ogenj ne gori. Letna noč. Kmalu se zaslišita Higgins in Pickering na stopnicah.

Higgins: /zakliče navzdol Pickeringu/ Bodi tako dober, Picke, zakleni hišna vrata, ne pojdem več ven.

Pickering: Dobro je. Ali naj gre gospa Pearceova v posteljo? Saj je ne potrebujemo več, ne?

Higgins: Gotovo da ne. Trav nic vec.

Eliza odpre vrata, prižge električno svetiljko in stopi v salon v gledališkem plašču preko čudovite večerne obleke, z diamanti, pahljačo, cvetlicami in vsem, kar sodi zraven. Trudna je. Njena bledost se odraža od temnih las in oči, katerih izraz je malone tragičen. Odloži svoj plašč, položi pahljačo in cvetlice na klavir in sede razglabljaje in moče na klop. Vstopi Higgins v fraku, svršniku in s klobukom. Sname klobuk in svršnik, vrže oboje nepazno na stojalo za časopise in se malomarno pogrezne v veliki stol pred kaminom. Pickering vstopi v podobni obleki. Tudi on sname klobuk in svršnik in je na tem, da bi oboje vrgel Higginsu, a se obotavlja.

Pickering: Čuj! Gospa Pearceova nama napravi špektakel, če pustiva obleko razmetano po salonu.

Higgins: O, vrži stvari čez stopnice v vežo. Jutri zjutraj bo že vse našla in dela, kamor sodi. Mislila bo, da sva bila pijana.

Pickering: To tudi sva nekoliko. Je kaj pošte tu? Tajnikolico

Higgins: Še nisem pogledal. /Pickering vzame oba svršnika in klobuka in gre dol, Higgins prične pol pojoč, pol zevajoč arijo iz "Deklice z zlatega zapada". Hipoma obstane in zakliče/ Kje vraga so vendar moje copate? Sudiča

/Eliza ga mračno pogleda, nato hipoma vstane in ostavi sobo. Higgins prične spet zdehati in peti/

/Pickering se vrne z vsebino pisemskega nabiralnika v roki/

Pickering: Same tiskovine in tale billetdoux s krono zate. /Vrže tiskovine v kamin in se postavi na preprogo pred kaminom s hrbtom proti mreži/

Higgins: /z enim pogledom na pismo/ Od upnika. /Vrže pismo za tiskovinami/

/Eliza se vrne s parom velikih izhojenih copat. Položi jih na preprogo pred Higginsa in sede, ne da bi izpregovorila besedo/

Higgins: /pogleda na copate, ko da bi se hipoma same ob sebi pojavile tam/ O, saj so tukaj, saj so tukaj!

Pickering: /se stresa/ Ah, majčkeno sem truden! Kakšen dan! Vrtna zabava, dine, opera! Preveč dobrot skoro! A ti si stavo dobil, Higgins! Eliza je rešila nalogo in pri tem še kako - kaj?

Higgins: /burno/ Hvala Bogu, to je minilo.

/Eliza se močno zgane, a oba moška se ne menita zanjo. Ona se zopet zave in obsedi tako nepremično kakor poprej/

Pickering: Si bil kaj nervozen pri vrtni zabavi? Jaz močno. Eliza ni pokazala niti najmanjše enerviranosti.

Higgins: O, to ni bila nervozna. Vedel sem, da bo dobro spravila svojo reč. Ne, mene je samo napor, ko sem se cele mesece pečal s to nalogo, končno nekoliko zdelal. Sprva je bilo čisto interesantno, ko smo se bavili s fonetiko, a pozneje sem bil že sit do grla. Če ne bi bil šel stavit, da bom izvršil, bi bil pred dvemi meseci vseskup vrgel v kot. To je bil bedast domislek. Vsa stvar je bila dolgočasna.

Pickering: Ah pojdi, vrtna zabava je bila strašno razburljiva, meni je bilo srce, da bi počilo.

Higgins: Že prve tri minute, ko pa sem videl, da bomo zmagali, kakor hočemo, mi je bilo kakor medvedu v kletki, ki postopa tam in nima kaj početi. Pri obedu je bilo še huje. Celo uro sedeti tam, basati vase in izvzemši neko prokleto neumno, moderno babnico, ne imeti žive duše, s katero bi človek govoril! Pravim ti, Pickering: - nikoli več! Nikoli več umetne vojvodinje. Vseskupaj je bilo zame hujše od vic.

Pickering: Ti se pravzaprav nikoli nisi povzpel do družabne rutine. Jaz pa se tupatam rad vržem v ta vrvež, potlej se čutim spet mladega. Vsekakor je bil velik uspeh, ogromen uspeh. Parkrat se me je res loteval strah, ker je Eliza tako dobro delala svojo stvar. Veš, dobi se marsikatera pristna vojvodinja, ki se ji sploh ne posreči. Marsikatera je tako neumna, da misli, da pride pri ljudeh njenega stanu stil sam od sebe, in tako se ga ne nauči nikoli. Zmerom je nekaj naštudiranega pri tem, če se kakšna stvar izredno posreči.

Higgins: Saj, to je tisto, kar me dela divjega. Ti bedaki sami ne poznajo svoje trapaste obrti. /Vstane/ Kakorkoli, zdaj je dovršeno in je minulo, in zdaj grem končno lahko v posteljo, ne da bi se bal jutrišnjega dne. /Lepota Elizina postaja smrtonosna/

Pickering: Jaz grem zdaj pač tudi spat. Vsekakor je bil to velik čin, triumf zate. Lahko noč!

Higgins: /mu sledi/ Lahko noč. /Pri vratih čez ramo/ Ugasnite luč, Eliza, in recite gospe Pearceovi, naj zjutraj ne pripravi kave zame. Jaz bom rajši čaj. /Gre ven in pusti vrata odprta/

/Eliza strmi trenutek za njima z neizrekljivimi čustvi. Nato se besno vrže na otomano in divja/

Higgins: /z obupnim srdom od zunaj/ Kje vraga sem pustil svoje copate? /Se pokaže na pragu/

Liza: /Zgrabi copate, ki so ji ravno dosegljivi in mu jih z vso močjo vrže, drugega za drugim, v glavo/ Tu so vaše copate! Tu! Tu! Kar vzemite si jih in da bi nikdar in nikoli tudi enega samega srečnega dneva ne imeli v njih!

Higgins: Za božjo voljo - ! Kaj pa se je zgodilo! Vstanite! /Jo strga kvišku/ Ali vam je kaj?

Liza: Nič - kar bi vam bilo mar. Dobila sem vam stavo, to vam zadošča. Jaz sama pri tem ne pridem v poštev, kot se vidi.

Higgins: Vi - ste mi dobili stavo? Vi? Črv domišljavi! Jaz sem dobil svojo stavo. Zakaj ste vrgli te copate vame?

Liza: Ker bi vam najraje razbila obraz. Ubila bi vas, vi brutalni

egoist! Zakaj me niste pustili, koder ste me pobrali - v blatu? Zdaj hvalite Boga, da je vse pri kraju in da me spet lahko pahnete nazaj tjakaj,kajne? /Divje skrči pesti/

Higgins: /jo motri s hladnim začudenjem/No da, živalica je vendarle nervozna. /Liza vzkrikne s pridušenim besnim krikom in mu instinktivno plane z nohti v obraz/

Higgins: /jo zgrabi za členke/ Ah! To bi vas mikalo, kaj? Kremlje nazaj, vi, mačka! Kako se predrznete, otresati svoje muhe, nad mano! Sedite in bodite mirni! /Jo siloma vrže v naslanjač/

Liza: /ukročena od njegove premoči in avtoritete/ Kaj bo iz mene? Kaj bo iz mene?

Higgins: Hudiča vendar, kako naj jaz vem, kaj bo iz vas? Kaj meni mar, kaj bo iz vas?

Liza: Vam ni nič mar, saj vem, da vam ni nič mar. Vam bi tudi ne bilo nič mar, če bi bila mrtva. Jaz nisem za vas nič - niti toliko ko ta copat.

Higgins /z gromkim glasom/ Copata!

Liza: /z grenko podložnostjo/ Copata. Mislim, da to zdaj ne prihaja v poštev. /Pavza. Eliza brezupno in potrto. Higginsu nekoliko neprilično/

Higgins: /na svoj najvzvišenejši način/ Zakaj ste izzvali ta prizor? Smem vprašati, ali se vam je pritoževati radi slabega ravnanja tukaj?

Liza: Ne.

Higgins: Se je kdo grdo vedel z vami? Polkovnik Pickering?Gospa Pearceva? Kdo izmed poslov?

Liza: Ne.

Higgins: Smatram, da naposled ne boste trdili, da bi bil jaz slabo ravnal z vami?

Liza: Ne.

Higgins: Na, to me veseli. /Pavza. Zniža svoj glas/ Nemara ste utrujena po naporih tega dneva? Hočete kupico šampanjca?

Liza: Ne. /Še ena pavza. Potem se domisli svojih manir in pristavi/ Hvala.

Higgins: /spet skoraj dobre volje/ To se je že par dni zbiralo v vas. Saj je bilo pač docela naravno, da ste imeli strah pred vrtno zabavo. A zdaj je vse to minulo./Jo prijazno potreplje po rami; ona se strese/ Zdaj vam ničesar več, kar bi vas moralo skrbeti.

Liza: Ne, ničesar več, kar bi moralo skrbeti vas. /Hipoma vstane in gre do njega, sede na klop pri klavirju in si z rokami zakrije obraz/ O Bog, hotela bi biti mrtva!

Higgins: /strmi vanjo resnično začuden/ Zakaj? Zakaj za božjo voljo? /Mirno, idoč proti nji/ Čujte me, Eliza. Vsa ta razdraženost je zgolj subjektivna.

Liza: Tega jaz ne razumem. Sem premalo izobražena.

Higgins: Samo domišljija je, preutrujenost, drugega nič. Živ krst vam noče nič hudega. Nič se ni pripetilo. Idite lepo spat kot pridno dekle in prespite to. Malo se izjokajte in izmolite svojo večerno molitev, potlej bo spet vse dobro.

Liza: Slišala sem vašo molitev: hvala Bogu, da je minilo vse!

Higgins: Na, mar vi ne hvalite Boga, da je vse minilo? Zdaj ste prosti in lahko počnete, kar hočete.

Liza: /se obvlada, obupano/ Česa pa sem zdaj še zmožna? Kaj naj pričnem? Kam naj grem? Kaj bo iz mene?

Higgins: /razume, a ostane nepremičen/ O, to vas torej muči? /Vtakne roke v hlačne žepe in stopa, rožljaje s ključi in drobižem v žepu, semintja ko da se iz zgolj ljubeznivosti ponižuje do tako brezpomembne stvari./ Zaradi tega bi si jaz ne delal skrbi, če bi bil vi. Mislim, da ne boste imeli nobenih posebnih težav, dobiti kaj primernega tu ali tam, četudi mi še na misel ni prišlo, da me hočete zapustiti./Ona ga naglo pogleda. On jo motri vprašuje/ Ali veste, da se lahko poročite? Vidite, Eliza, niso vsi moški tako prepričani samci kakor jaz in polkovnik. Večji del se moški poženijo - uboge pare! in - niso baš slabi. Včasi vas je res veselje pogledati - zdaj seveda ne, ker jočete in ste grdi kakor živ vrag; a kadar ste na višku in se popolnoma obvladate, potem ste res, čemur bi jaz dejal "privlačni". To

se pravi za ljudi, ki se hočejo poročiti, se razume. Idite zdaj v posteljo in si lepo odpočijte. In ko vstanete, poglejte v zrcalo. Potem se ne boste cenili tako malo. /Eliza ga zopet gleda brez besede in se ne gane. Njen pogled je ves potopljen vanj. On niti rok ne vzame iz žepov/

Higgins: /ki mu naposled ostane še ena genijalna misel/ Mislim celo, da bi moja mati utegnila najti koga, ki bi bil kaj pripraven za to.

Liza: Na vogalu Tottenham Court Roada smo bili vzvišeni nad tem.

Higgins: Kaj hočete s tem reči?

Liza: Tam sem prodajala cvetlice, sebe nisem prodajala. Zdaj ko ste napravili damo iz mene, nisem več zmožna, da bi kaj prodajala. Raje bi, da ste me pustili tam, kjer ste me našli.

Higgins: Figo, Eliza! Ne ponižujte zgolj človeških zadev, s tem, da vlačite v debato vso to reč o kupovanju in prodajanju. Saj vam ni treba jemati koga, ki ga ne marate.

Liza: Kaj pa naj počnem?

Higgins: Oh, vse mogoče! Kako je z vašo staro idejo lastne cvetličarne? Pickering bi vam jo lahko opremil, ta ima denarja na kupe. Saj bo moral plačati vse te cunje, ki ste jih imeli danes na sebi in potem ~~ne vsaka 200 funtov z najemnino draguljev pri zlatarju~~ vsota z najemnino draguljev pri zlatarju od svote 200 funtov ne ostane bogve kaj. Na, še pred šestimi meseci bi vam bila lastna cvetličarna nebesa na zemlji. Potolažite se zdaj. Boste že našli kaj. Dajte in pojdite spat, jaz sem strašno zaspan. Sicer pa, prišel sem, da bi nekaj poiskal. Kaj je že bilo?

Liza: Svoje copate.

Higgins: Ah da, seveda. Saj ste mi jih vrgli v glavo. /Jih pobere in se pripravi k odhodu, ko Liza vstane/

Liza: Preden odidete, gospod -

Higgins: /v svojem presenečenju nad ~~gospodom~~ gospodom spusti copate, da padejo na prag stopnic/ Kaj?

Liza: So moje obleke moje ali polkovnika Pickeringa?

Higgins: /se vrne v sobo/ Kaj vraga naj Pickering počne ž njimi?

Liza: Utegnil bi rabiti stvari za prihodnje dekle, ki jo poberete kje da boste eksperimentirala na nji. Vsekakor bi rada vedela, ali je sploh kaj mojega. Mojo obleko ste ukazali sežgati.

Higgins: A kaj je na tem? Ali nimate početi nič boljšega, kot se sredi noči ubijati s tem?

Liza: Rada bi vendar vedela, kaj smem vzeti s sabo. Nočem, da bi me kdo tožil zaradi tatvine.

Higgins: /užaljeno/ Tatvine, tega bi ne smeli reči, Eliza. To dokazuje pomanjkanje čustva.

Liza: Oprostite, jaz sem samo navadno, nespametno dekle in moram biti operzna v svojem položaju. Med ljudmi vaše in moje vrste ne more biti govora o čustvih. Prosim, mi hočete povedati, kaj je moje in kaj ni moje.

Higgins: /sila slabovoljno/ Če vam drago, vzemite zaradi mene vso to šaro ki leži in stoji tukaj po hiši, izvzemši dragulje, ti so izposojeni. Vam to zadošča? /Pripravljen k odhodu/

Liza: Stojte, prosim! /Odvzame svoj nakit/ Prosim, vzemite to s sabo v svojo sobo in dobro spravite. Ne maram se podajati v nevarnost, da bi se kaj pogrešilo.

Higgins: /besno/ Dajte sem. /Mu položi dragulje v roke/ Če bi bilo to moje in ne zlatarjevo, bi vam stlačil v nehvaležno žrelo. /Stlači stvari malomarno v svoje žepe, ne da bi opazil, da mu konci verižic mole ven/

Liza: /sname prstan/ Ta prstan ni zlatarjev. Tega ste mi kupili vi v Brightonu. Zdaj ga ne rabim več./Higgins zažene prstan besno v kamin in se obrne k nji tako preteče, da se ona, z rokami pred obrazom, skloni čez klavir in vzklikne/ Ne tepite me!

Higgins: Tepsti vas! Vi nesramno bitje! Kako se predrznete, pripisovati mi kaj takega? Vi ste udarili mene. Razžalili ste me v globini duše.

Liza /s skrivnim veseljem/ To me veseli. To je vsaj nekoliko povračila.

Higgins: /z dostojanstvom/ Pripravili ste me do tega, da sem izgubil potrpežljivost, kar se mi ni pripetilo nikoli še. Nocoj ne maram govoriti o tem. V posteljo grem.

Liza: /z namenom, da bi ga ujezila/ Dobro bi bilo, če bi gospe Pearceovi zaradi kave pustili par vrstic. Jaz ji ne bom povedala.

Higgins: /~~formalno~~/ Vrag vzemi gospo Pearceovo, kavo, vas in mojo blaznost, da sem svoje težko priborjeno znanje in svojo dobroto ter sočutje razsipal na brezsrčno pocestnico! /Odide z izrazito ohranjenim dekorumom, a pokvari vse s tem, da vrata divje zaloputne/

Liza /se prvič nasmehne in poklekne na preprogo pred kaminom, da bi poiskala prstan/

Z A S T O R.

Narodno gledališče Ljubljana

PETO DEJANJE.

Salon ge. Higginsove. Ona sedi kakor v tretjem dejanju pri pisalni mizi. Sobarica vstopi.

Sobarica: Gospod Henry je zdolaj z polkovnikom Pickeringom, milostljiva.

Ga.Higginsova: Dobro, privedite gospoda gor.

Sobarica: Pri telefonu sta, milostljiva. Mislim, da telefonirata policiji. Gospod Henry je razburjen, milostljiva, nemara bo dobro, da jima poprej povem.

Ga. Higginsova: Če bi mi bili dejali, da gospod Henry ni razburjen, bi me to zelo presenetilo. Najbrže je kaj izgubil. Povejte gospodoma, naj prideta gor, kadar opravita s policijo.

Sobarica: Da, milostljiva.

Ga.Higginsova: Idite gori in javite gospodični Dovlittle, da sta gospod Henry in polkovnik tukaj. Prosim jo, naj ne hodi doli, preden ne pošljem ponjo.

Sobarica: Dobro, milostljiva. /Higgins plane v sobo, on je, kakor je dekle povedala, ves razburjen/

Higgins: Čuj, mati, neka vražja zadeva.

Ga.Higginsova: Da, prijatelj, dobro jutro. /On obvlada svojo nepotrpežljivost in jo poljubi, medtem ko sobarica odide/ Kaj se je zgodilo?

Higgins: Eliza je ušla.

Ga.Higginsova: /mirno nadaljuje svoje pisanje/ Najbrže iz strahu pred tabo.

Higgins: Strah, neumnost. Sinoči bi morala kakor po navadi pogasiti luči in take stvari, in namesto da bi šla spat, se je preoblekla in meni nič tebi nič odšla z doma. Njena postelja je bila nedotaknjena. Davi se je pred sedmimi pripeljala z vozom in vzela svoje stvari. In gospa Pearceova, ta stara neumnica, ji je vse izročila, ne da bi mi o tem kaj zinila. Kaj naj storim?

Ga. Higginsova: Bojim se, da si boš moral pomagati brez nje, Henry. Dekle je popolnoma opravičeno, zapustiti te, kadar je je volja.

Higgins: /stopa po sobi obupano gor in dol/ A jaz ne morem ničesar najti. Ne vem, kakšne obveznosti sem prevzel, jaz sem

/Pickering vstopi. Ga. Higginsova odloži pero in se okrene od pisalne mize/.

Pickering: /ji da roko/ Dobro jutro, gospa Higginsova. Vam je Henry že povedal - ? /Sede na otomano/.

Higgins: Kaj pravi policijski inspektor, ta osel? Si razpisal nagrado?

Ga.Higginsova: Menda se to ne pravi, da si naščuval policijo na Elizo?

Higgins: Kakopa da. Zakaj pa imamo policijo? Kaj pa naj bi drugega počela?

Pickering: Inspektor je delal velike težave. Prav zdi se mi, da naju sumniči nečednih namenov....

Ga.Higginsova: Seveda naju. Kako pa vama pride na misel obračati se na policijo in javiti dekle, ko da bi bila tatica ali izgubljen dežnik ali kaj takega? To je res od sile!

Higgins: A najti jo hočeva.

Pickering: Kar meni nič tebi nič ne moreva pustiti Elize, pomislite to, gospa. Kaj pa naj bi storila?

Ga.Higginsova: Saj oba skupaj nimata več pameti ko dva otroka.Zakaj -

/Sobarica vstopi in prekine razgovor/

Sobarica: Gospod profesor, neki gospod želi nujno govoriti z vami. Iz Wimpole Streete so ga poslali sem.

Higgins: Ah, kako ostudno. Zdaj ne morem sprejeti nikogar. Kdo pa je?

Sobarica: Neki gospod Dovlittle.

Pickering: Dovlittle? Je to tisti smetar?

Sobarica: O ne, gospod profesor. Boljši gospod.

Higgins: /razburjeno/ Za Boga, Pick, to mora biti kak njen sorodnik, k kateremu je šla, Kdo, s katerim nič ne veva. /Sobarici/Pošljite ga gor. Hitro.

Sobarica: Takoj. /Odide/.

Higgins: Odlični sorodniki. Na, saj bomo slišali zdaj. /Sede na chippendalski stol/.

Ga. Higginsova: Poznate koga iz njenega sorodstva?

Pickering: Samo njenega očeta, možaka, o katerem sva vam pravila.

Sobarica: /javi/ Gospod Dovlittle.

/Ona odide. Dovlittle vstopi. Čudovito je napravljen, nasebi ima novo, moderno salonsko suknjo z belim telovnikom in sivimi hlačami. Cvetlica v gumbnici, bleščeč cilinder in lakasti čevlji dopolnujejo vtis. Smoter njegovega obiska ga je tako prevzel, da ne opazi ge. Higginsove, marveč gre naravnost h Higginsu in ga nagovori z burnim očitanjem./

Dovlittle: /kažoč nase/ ~~Tu, poglejte sem. Poglejte si to. To je~~ vaše delo.

Higgins: Kaj, ~~človek~~?

Dovlittle: To tukaj. Poglejte mene, poglejte ta klobuk, to suknjo...

Pickering: Vam je Eliza kupila novo obleko?

Dovlittle: Eliza? Ta pa, ta. ~~Kaj vam pride na misel?~~ Zakaj bi mi Eliza kupovala obleko?

Ga.Higginsova: Dobro jutro, gospod Dovlittle. Ali nočete sesti?

Dovlittle: /zmedeno, ker spozna, da je pozabil hišno gospodinjo/ O, oprostite mi, milostljiva./Se ji približa in stisne roko, ki mu jo je dala/ Najlepša hvala - /Sede na otomano, desno od Pickeringa/ Jaz sem tako poln tega, kar me je doletelo, da ne morem misliti na nič drugega.

Higgins: Kaj vraga vas je doletelo?

Dovlittle: Saj bi si ne delal iz tega, če bi me le tako doletelo. Ni je stvari, ki bi ne mogle doleteti človeka in razen Previdnosti, kot pravite vi, ga ni krsta, ki bi ga mogel delati odgovornega za to. Ampak to ste mi napravili vi, prav vi, Henry Higgins.

Higgins: Ste Elizo našli? Zato gre zdaj.

Dovlittle: Ste jo izgubili?

Higgins: Da.

Dovlittle: Kakšno srečo imate, bogami! Lizo nisem našel, ampak ona bo zdaj kaj kmalu našla mene, po vsem, kar ste mi storili.

Ga.Higginsova: A kaj vam je moj sin storil ~~takega~~, gospod Dovlittle?

Dovlittle: ~~Storil mi?~~ Ruiniral me je. ~~Moja sreča je uničena.~~ Oženil me je in izročil morali srednjega stanu.

Higgins: /osorno vstane in stopi proti Dovlittlu/ ~~Saj~~ blebečete, pijani

ste, izgubili ste razum. Jaz sem vam dal pet funtov. Potem sem imel še dvoje razgovorov z vami, uro po pet šilingov. Od tedaj vas nisem videl več.

Dovlittle: Povejte mi sčo tole: ste pisali nekemu prifrknjencu v Ameriko, ki je daroval pet milijonov za ustanovitev nravstveno-reformnih društev po vsem svetu in zahteval od vas izum univerzalnega jezika, ste - ali niste?

Higgins: Kaj? Mislite morda Ezro D. Wannfellerja? Ta je mrtev.

Dovlittle: Res, on je mrtev in jaz sem srečen. No, povejte mi še, ali ste mu pisali, da je najoriginalnejši angleški moralist naših dni, kolikor je vam znano, nek navaden smetar, po imenu Alfred Dovlittle? Da ali ne?

Higgins: Res, zdaj se spominjam, da sem po vašem zadnjem obisku napravil nek tako bedast dovtip.

Dovlittle: Vam je temu lahko reči bedast dovtip. Meni pa je storil dosti hudega. "Naj se mu da zaželjena prilika, dokazati, da Amerikanci niso kakor Angleži, da pripoznavajo in cenijo zasluge v vsakem, tudi najnižjem sloju." Te besede stoje v njegovem preklemanskem testamentu, moj ljubi Henry Higgins, v katerem mi je zavoljo vašega bedastega dovtipa zapustil en delež pri svojem trudu za predprebavljeni sir. Tritisoč funtov letno! pod pogojem, da moram imeti kadarkoli me pozovejo, do šestkrat na leto, predavanja v službi njegove "Wannßfellerjeve univerzalne moralne - reforme lige."

Higgins: Strela božja! /Gre nazaj k stolu/

Pickering: No, to bo vendar malenkost za vas, Dovlittle, tega si vi ne boste dali dvakrat reči.

Dovlittle: Zoper predavanja nimam nič. Predaval bom ljudem, da bodo dobili krče in še z očesom ne bom trenil pri tem, bogami. Jaz sem samo zoper to, da hočejo narediti gentlemana iz mene. Kdo je to zahteval od njega? Jaz sem bil srečen, sem bil prost. Jaz sem tako prezrl vsakogar, prav kakor vi, Henry Higgins, navrtal za denar, kadar sem ga rabil. Zdaj pa sem preganjan, zvezan na rok

kah in nogah, in vsaka duša misli, da lahko mene navrta. Čestitate si lahko, pravi moj advokat. Hočete reči, da si vi lahko čestitate, sem mu odgovoril. Ko sem bil siromak in sem enkrat potreboval zagovornika, ker so našli v mojem vozu otroški voziček, me je izgovoril in se potlej kar se le da trudil, da bi se me iznebil. Z zdravniki se mi je godila ravno taka. Navadno so me poslali iz špitala, še preden sem mogel dobro stati na nogah, ne da bi mi bilo treba kaj plačati. Zdaj pa so odkrili, da nisem zdrav človek in da ne morem živeti, če me ne preiščejo dvakrat na dan. Jaz sem še z mezincem ne smem geniti doma, a nekdo drugi mora to za moj denar, samo se za druge smem živeti, namesto zase. To je morala srednjih stanov. Še pred letom dni nisem imel na vsem svetu ne enega sorodnika, če izvzamem dvoje ali troje ljudi, ki niso hoteli imeti z mano nobenega opravka. Zdaj jih imam petdeset. In še eden izmed njih nima poštene tedenske plače. Vi pravite, da ste izgubili Elizo. Nič se ne vznemirjajte. Stavim, da stoji zdajle pred mojimi vrati. Ta punca, ki bi se s prodajanjem rož igraje sama preživela, če bi jaz ne bil gentleman. In prihodnji, ki se bo obrnil name, boste vi, Henry Higgins. Učiti me boste morali jezika odličnega sveta, namesto da bi govoril pravilno. Zaradi tega se boste obrnili name, in brez dvoma ste zavoljo tega zasnovali vse to.

Ga. Higginsova: Ampak dragi moj gospod Dovlittle, saj vam ni treba trpeti vsega tega, če zares mislite resno. Nihče vas ne more prisiliti, da prevzamete to dediščino. Saj lahko odklonite denar? Ali ne, gospod polkovnik.

Pickering: Jaz že mislim.

Dovlittle: je in spoštovanja do njenega spola olikanejši/ To je tragedija zgodbe, gospa. Proč s tem, se lahko reče, a za to mi manjka poguma. Kdo izmed nas ga ima? Vsi smo strahopetci. Strahopetci, gospa, to je tisto. Kaj me čaka, če zavržem ta denar? Siromašnica na stara leta. Že zdaj si moram barvati lase, da ne izgubim dela kot smetar. Seve, če bi bil eden izmed vrednih siromakov in bi si bil kaj položil vstran, potlej bi že lahko od-

klonil dediščino. In potem bi tudi storil to, zakaj vredni siromaki že tako žive kot milijonarji. Oni ne vedo, kaj je sreča. A med mano nevrednim siromakom in siromašnico ni drugega ko ta preklemanska dediščina, ki me kar buta v srednji stan. /Oprostite mi to besedo, gospa, a bi jo sami rabili, če bi bili tako razdraženi/ Slednji stan ima zasedena vsa pota, ki bi jih lahko šel jaz, jaz imam izbero samo med kašo v siromašnici in med buržujevo kočijo. Nimam poguma, da bi volil siromašnico. Strahopetec sem postal, to sem jaz. Potrt, razprodan. Srečnejši kot jaz se bodo potegovali za moje smetiške vožnje, in jaz jih bom gledal brez pomoči in jih zavidal. To se imam zahvaliti vašemu sinu. /Ginjenost ga premaga/

Ga.Higginsova: No, jako me veseli, da ne boste napravili nobenih neumnosti, gospod Dovlittle. Potem je tudi rešen problem Elizine bodočnosti. Zdaj lahko skrbite zanjo.

Dovlittle:/v melanholični udanosti/ Res, gospa, zdaj pričakujejo od mene, da bom s tritisoč funti letnih dohodkov skrbel za vse ljudi na svetu.

Higgins: /poskoči/ Neumnost. On ne more skrbeti zanjo, on ne sme skrbeti zanjo. Saj ona ni njegova. Jaz sem mu plačal pet funtov zanjo. Dovlittle, ali ste dostojen možak ali pa ste lopov.

Dovlittle: /prizanesljivo/ Obojega nekoliko, Henry, kakor mi vsi, obojega nekoliko.

Higgins: Dali ste si odkupiti dekle in nimate pravice, da bi zdaj povrhu zahtevali še denarja.

Ga.Higginsova: Ne bodi smešen, Henry. Hočeš vedeti, kje je Eliza? Zgoraj.

Higgins: Zgoraj? Potem grem pa precej ponjo. /Gre odločno proti vratom/.

Ga. Higginsova: Pri miru bodi, Henry, in sedi.

Higgins: Jaz -

Ga.Higginsova: Sedi, prijatelj, in me poslušaj.

Higgins: O, že prav, že prav. /Se negraciozno vrže na otomano, s hrbtom proti navzočim/ Ampak mislim, da bi nam to lahko povedala že pred pol ure.

Ga.Higginsova: Eliza je davi prišla k meni. Noč je prebila deloma s tem, da je srdito begala okoli, deloma s poskusom, da bi skočila v vodo in se je zbala, ter deloma v Carlton Hotelu. Pravila mi je, kako surova sta bila oba ž njo.

Higgins: /zopet poskoči/ Kaj?

Pickering: Draga gospa Higginsova, potem vam je pravila laži. Prav nič nisva bila surova z gospodično. Saj sva sploh komaj da govorila ž njo in sva se ločila od nje v najboljšem soglasju. Higgins, si morda ti opsoval Elizo, potem, ko sem šel jaz v posteljo?

Higgins: Nasprotno, čisto narobe. Ona mi je vrgla moje domače čevlje v glavo. Vedla se je na skrajno žaljiv način. Jaz ji niti najmanjšega povoda nisem dal nikoli. Copate so mi priletele v obraz v trenutku, ko sem stopil v sobo - preden sem izpregovoril le besedo in ona me je obdelovala z najgršimi izrazi.

Ga.Higginsova: Mislim, da prav dobro vem, kaj se je pripetilo. Dekle je gotovo jako mehkega srca, kajne, gospod Dovlittle?

Dovlittle: Sila nežna duša, gospa.

Ga.Higginsova: To je. Ona vama je obema močno udana in je jako naporno delala zate, Henry. Jaz ne verjamem, da ti je čisto jasno, kaj pomeni duševno delo za tako dekle. No, ko je prišel veliki dan preizkušnje in je to čudovito nalogo brezhibno rešila zate, sta vidva sedela tam in ji nista rekla o tem ne besedice. Med sabo sta pa govorila, češ, kako sta vesela, da je minilo vse in kako na vso moč vaju je dolgočasila vsa stvar. In potem se čudiš, da ti je vrgla copate v glavo. Jaz bi ti grebačo za ogenj vrgla v glavo.

Higgins: Nič drugega nisva rekla, ko da sva trudna in da hočeva v posteljo. Ali ne, Pick?

Pickering: /zmigne z rameni/ To je bilo vse.

Ga. Higginsova: Na, bojim se, da ne bo hotela več v Wimpole Street, zlasti zdaj ne, ko ji gospod Dovlittle lahko zagotovi pozicijo, za

kakršno sta jo vzgojila. A rekla je, da je pripravljena prijateljsko občevati z vama in pozabiti, kar se je zgodilo.

HIGGINS: /bijoč/ Da je pripravljena! Bes, na, Bog nebeški! Strelamebeška

GA.HIGGINSOVA: Če obljubiš, da se boš vedel dostojno, Henry, jo bom prosila, naj pride doli. Če ne, pojdi kar domov, zakaj izgubila sem s tabo že ravno dovolj časa. dostjsi me zamudil.

HIGGINS: A, seveda, seveda. Pick, vedi se dostojno. Obdajva se za to bitje, ki sva ga potegnila iz blata, s svojimi najboljšimi nedeljskimi manirami. /se jezno vrže na elizabetinski stol./

DOVLITTLE: /protestira/ Na, na, Henry Higgins, vpoštevajte vendar nekoliko moja čustva kot člana buržoazije.

GA.HIGGINSOVA: Misli na svojo obljubo, Henry. //pritisne na gumb na pisalni mizi./ Gospod Dovlittle, bodite tako prijazni in pojdite za trenotek na balkon. Ne bi rada, da bi Eliza zvedela za vaše porazujoče novice, preden se razčisti zadeva s tema dvema gospodoma. Imate kaj proti? Vam je prav.

DOVLITTLE: Kakor želite, milostljiva. Rad storim vse, da pomagam Henryju iznebiti se mi lije. /izgine skozi balkonska vrata. Sobarica vstopi./ Za vse na svetu rad pomagam Henryju da mi vzame Elizo z rok.

GA.HIGGINSOVA: Prosite gospodično Dovlittle, naj pride doli.

SOBARICA: Da, milostljiva. /odide./

GA.HIGGINSOVA: Zdaj bodi spodoben, Henry.

HIGGINS: Zdaj se vedem izvrstno.

PICKERING: Trudi se pač, kar je v njegovih močeh, gospa Higginsova. /Pavza. Higgins vrže glavo vznak, iztegne noge in prične žvižgati./

GA.HIGGINSOVA: Dragi Henry, Zdaj se ne držiš prevec spodobno. ta tvoj položaj nikakor ni preveč spodoben. se ne pridadevam

HIGGINS: /godrnjavo/ Saj nisem poskušal, da bi bil spodoben, ma bi.

GA.HIGGINSOVA: Nič ne de, prijatelj. Hotela sem samo, da bi ne spregovorili.

HIGGINS: Zakaj?

GA.HIGGINSOVA: Ker ne moreš govoriti in žvižgati obenem.

/Higgins zaječi. Še ena zelo mučna pavza./

HIGGINS: /poskoči, pri kraju s svojo potrpežljivostjo/ Kje hudiča je dekle? Ali naj ves dan čakamo nanjo?

/Eliza vstopi. Videti je sijajna in mirna ter se kreta s presenetljivo elegantnim, neprisiljenim vedenjem. V roki ima majhno košarico z ročnimi deli in se čuti zelo domačo. Pickering je tako osupel, da ne vstane./

LIZA: Kako vam gre, gospod profesor? Se dobro počutite?

HIGGINS: /sope./ Oh, jaz... /ne more dalje./

LIZA: A vi gotovo sploh nikoli niste bolni. Drago mi je, da vas vidim, polkovnik Pickering. /on naglo vstane in oba si stisneta roke./ Pošteno mraz je danes, se vam ne zdi? /sede kraj njega na njegovo levico./

HIGGINS: Meni ne prihajajte s tem. Te finte pri meni ne vlečejo. Saj sem vas jih sam naučil. Vstanite, hajdite domov in ne delajte zgage.

/Eliza vzame svoje šivanje iz košarice in prične delati, ne da bi količkaj pazila na ta izbruh./

GA.HIGGINSOVA: To si povedal res prav spodobno, Henry. Katera ženska bi se mogla ustavljati takemu povabilu?

HIGGINS: Nikar se ne vtikaj, mati. Naj le sama govori zase. Kmalu boš videla, ali ima eno samo misel, ki ji jo nisem vtepel v glavo ali če pozna eno samo besedo, ki ji je nisem jaz položil v usta. Saj ti pravim, da sem ustvaril to stvar iz pohojenih odpadkov v tržnici. In zdaj bi rada napram meni igrala odlično damo.

GA.HIGGINSOVA: /počasno/ Da, prijatelj, pa ne bi morda taje sedel? /Higgins zopet besno sede./

LIZA: /Pickeringu, dozdevno ne da bi se brigala za Higginsa in pe-

Liza čaje se pridno s svojim delom. Upam, da me zdaj, ko je eksperiment pri kraju, ne boste docela zapustili, polkovnik Pickering. Dolžna sem vam toliko hvale, da bi bila na moč nesrečna, če bi me pozabili.

PICKERING: To je jako milo od vas, kar pravite, gospodična Dovlittle.

LIZA: Ne morda, ker ste plačali mojo šiviljo. Vem, da ste v denarnih zadevah velikodušni napram vsemu svetu. Vi ste tisti, od katerega sem se navadila res dobrih manir. In to je vendar tisto, kar napravi koga za damo, kaj ne? Lahko si mislite, kako težavno je bilo zame, z vzgledom profesorja Higginsa pred očmi. Vzgojili so me, da sem bila natanko taka kot on. Nezmožna krotiti se in ob najmanjšem povodu psovati okrog sebe. In nikoli bi ne bila zvedela, da se gospodje in dame vedejo drugače, če bi ne bilo vas.

HIGGINS: No!

PICKERING: O, to je samo njegova posebnost, saj ne misli tako.

LIZA: Jaz tudi nisem mislila tako, ko sem prodajala rože. Bila je samo moja posebnost. A sem vendar tako počela. In za to končno gre.

PICKERING: Brez dvoma. Pa on vas je vendar naučil govoriti. In tega jaz ne bi bil mogel.

LIZA: Seveda, saj je to njegov posel.

HIGGINS: Prokleto.

LIZA: Bilo je ravno tako, kakor bi se učila modernih plesov. Drugega nič. Pa veste mar, kdaj se je pričela moja resnična vzgoja?

PICKERING: Kdaj?

LIZA: /Za trenotek obstane s svojim delom./ Tisti dan, ko sem prvič prišla v R. Higgens in ste mi rekli vi "gospodična Dovlittle." To je bil pričetek mojega samospoštovanja. /prične zopet šivati./ In bilo je sledilo sto malenkosti, ki jih vi

niste nikoli opazili, ker so vam čisto ~~prirojene~~ naravne. Vaša posebnost, kako vstajate, snemate klobuk, odpirate vrata, izgolj stvari, ki so dokazovale, da ste me cenili nekoliko višje nego navadno kuharico, čeprav seveda vem, da bi se s kuharico, ki bi jo privedli v vaš salon, vedli ravno tako. Vi si v obednici vpričo mene niste nikoli sezuvali čevljev.

PICKERING: To morate oprostiti. Higgins si povsod sezuva čevlje.

LIZA: ~~To vem. Saj ga ne grajam,~~ saj je to njegova posebnost, kajne? A prijetno me je iznenadilo, da niste delali tega. Vidite, če ne gledamo na to, kar si kdo lahko prisvoji - oblačiti se, pravilna izgovarjava in tako dalje - potem razloček med pravo damo in kako cvetličarko pravzaprav ne obstoja v njenem vedenju, marveč v tem, kako se kdo vede z njo. Za profesorja Higginsa bom jaz zmerom cvetličarka, ker je zmeraj delal in bo delal z mano kot s cvetličarko. To pa vem, da ~~sem~~ za vas lahko dama, ker ste zmerom delali in boste delali z mano kot z damo.

GA.HIGGINSOVA: Prosim te, ne škrtaj z zobmi, Henry.

PICKERING: O, res ste jako prijazni, gospodična Dovlittle.

LIZA: Veselilo bi me, če bi mi zdaj hoteli reči Eliza.

PICKERING: Hvala vam. Eliza, ~~seveda~~. spravpada.

LIZA: In veselilo bi me, če bi mi profesor Higgins hotel reči gospodična Dovlittle.

HIGGINS: ~~Najprej~~ vas vzame vrag.

GA.HIGGINSOVA: Henry, Henry!

PICKERING: /se smeje/ Zakaj pa mi ne odgovorite v njegovem jeziku? ~~Ne dajte si dopasti tega~~, to bi bila poštena lekcija zanj.

LIZA: Ne znam. Poprej bi znala, a zdaj, sama ne vem, ne pogodim več. Sinoči sem poskusila, ko sem begala okoli. Neko dekle me je nagovorilo in poskusila sem ji odgovoriti na svoj stari način, kakor poprej, pa ni šlo. Ali se še spominjate, kako ste mi pravili, da se otrok v tuji deželi v nekaj tednih privadi tujega

jezika in pozabi svojega. Vidite, jaz sem otrok v vaši deželi. Pozabila sem svoj jezik in znam še samo tako govoriti kakor vi. To je resnični prelom s Tottenham Court Roadem. Zdaj, ko sem ostavila Wimpole Street, sem prelomila tudi s tem krajem.

PICKERING: /jako osupel/. A saj se vendar vrnete v Wimpole Street? Saj boste oprostili Higginsu, ali ne?

HIGGINS: Če bo oprostila? Usmiljeni Bog!

LIZA: Ne, hvala. Če bi bili tam samo vi, bi nemara ne imela nič zoper to, a vojvodinja ne more živeti v hiši, kjer dela kdo ž njo kakor s kuharico.

GA.HIGGINSOVA: In povrhu še kak navaden špecijalist.

HIGGINS: /sardonsko/ Ha!

PICKERING: Pomislite vendar, Eliza, kaj boste začeli?

LIZA: O, profesor Higgins je bil tako dober, da se je obširno bavil s tem. Izmislil si je marsikaj, kar bi utegnila pričeti. On misli, da sem dovolj čedna, da bi pripravila kakega moškega do tega, da bi me poročil. Treba mi je samo hoteti. In potem moje staro slavohlepje, cvetličarna.

PICKERING: /indignirano/. O ne, ne! Absolutno nemogoče!

HIGGINS: /vstane in besno hodi sem in tja med svojim stolom in vrati/ Kar gre naj in vidi, kako bo opravila brez naju. V treh tednih bo spet v blatu, če ji jaz ne pomagam. /Dovlittle se pojavi ob srednjem oknu. S pogledom dostojanstvenega očitka na Higginsa gre počasi in molče proti svoji hčeri, ki, obrnjena s hrbtom proti oknu, ne opazi, da se ji približuje./

PICKERING: On je nepoboljšljiv, Eliza. Saj ne boste pali nazaj, kaj ne da ne?

ELIZA: Ne, zdaj ne več, nikoli več. Naučila sem se svoje lekcije. Celo če bi hotela, mislim, da bi ne mogla izgovoriti katere-

ga svojih prejšnjih glasov./Dovlittle jo prime za levo ramo. Ona spusti svoje delo na tla in se ne more obvladati sprič pogleda, ki ga ji nudi oče v svojem sijaju/ A-a-a-a-aah-au-uh!

HIGGINS: /z zmagoslavnim krikom/ Aha! tu jih imamo! A-a-a-a-ah-au-uh! A-a-a-a-ah-au-uh! A-a-a-a-ah-au-uh! Zmaga! Zmaga!/se vrže na elizabetinski stol, si prekriža roki in se steza s porogljivim zadoščenjem/.

DOVLITTLE: Ne rogajte se ji! Nikar me tako ne glej, Eliza. Saj ni moja krivda. Prišel sem do nekaj denarja.

LIZA: To pot si moral naleteti na milijonarja, papa.

DOVLITTLE: To tudi sem. A danes sem posebno lepo oblečen, ker semna poti v cerkev Sv.Jurija, Hanover Square. Tvoja mačeha me misli vzeti.

PICKERING: Kaj? Kaj pa ji je na mah palo v glavo?

DOVLITTLE: /žalostno/ Strahopetna je. Morala srednjih stanov zahteva svojo žrtev. Ali nočeš vzeti klobuka, Liza, in iti gledat, kako me obglavijo? Bodi brez skrbi, zdaj se ona ob nikogar več ne vsaja. Meščanska dostojnost je čisto ohromela njen temperament.

LIZA: No prav. Samo da pokažem, da ji nič ne oponašam. Takoj bom spet tukaj. /odide./

DOVLITTLE: /sede k Pickeringu./ Ta ceremonija mi gre na živce, polkovnik. Ali nočete iti gledat, kako bom prenašal?

PICKERING: A saj ste že enkrat prenesli to, prijatelj. Saj ste bili vendar z Elizino materjo poročeni.

DOVLITTLE: Kdo vam je rekel to, polkovnik?

PICKERING: No, rekel mi ni nobeden, a mislil sem - seveda -

DOVLITTLE: Nak, to ni tako, seveda, polkovnik. Razen v srednjih stanovih. Jaz pa sem bil eden nevrednih siromakov. A ne povejte tega Elizi, ona ne ve. Zmeraj sem bil toliko nežnočuteč, da

Narodna galerija AFRA v Ljubljani

ji nisem povedal.

PICKERING: Lepo od vas. Pa naj ostane pri tem, če je vam prav.

DOVLITTLE: In vi pojdete z mano v cerkev, polkovnik, in mi boste pomagali?

PICKERING: Z veseljem, kolikor je to mogoče samcu.

GA.HIGGINSOVA: Smem tudi jaz k vaši poroki, gospod Dovlittle? Jako žal bi mi bilo, če bi zamudila vašo ženitev.

DOVLITTLE: Vaša navzočnost bi mi bila vsekakor velika čast, milostljiva gospa, in moja uboga stara bi videla v tem grozansko ljubeznivost. Zelo je bilažalostna, ko se je spominjala srečnih dni, ki so zdaj pri kraju.

GA.HIGGINSOVA: /vstane/ Takoj naročim voz in se napravim. /Moški vstanejo izvzemši Higginsa./ Samo deset minut potrebujem. /Tačas, ko odhaja, vstopi Eliza. Na glavi ima klobuk, zapenja si rokavico./ Jaz grem v cerkev, Eliza, da si pogledam poroko vašega očeta. Vi lahko kar prisedete v moj voz. Polkovnik Pickering lahko gre z ženinom. /Ga.Higginsova odide. Eliza pride na sredo sobe med srednje okno in otomano./

DOVLITTLE: Ženin! Kako se to sliši! Tu se človek zave svojega položaja. /vzame klobuk in gre proti vratom./

PICKERING: /gre na poti k vratom k Elizi./ Preden odidem, Eliza, odpustite mu vendar in se vrnite k nama.

LIZA: Ne verujem, da bi mi papa to dovolil. Kajne, očka?

DOVLITTLE: Z blago otožnostjo./ Dobro sta te ujela, ta dva tička. Z enim samim bi že opravila. A bila sta v dvoje, in eden je bil zmerom drugemu za ščit./Pickeringu/ Jako je bilo zvito od vas, polkovnik, a jaz zavoljo tega nisem hud na vas. Tudi jaz bi bil tako storil. Vse žive dni sem bil žrtev žensk, kar za povrstjo sem jim nasedal. Ne zamerim vama, da sta Elizo dobila podse. Ne bom se vtikal v to. Čas bo, da greva, polkovnik. Na skorajšnje svidenje, Henry. Na svidenje v cerkvi, Eliza. /Odide./

PICKERING: /laskaje se/ Ostanite pri nas, Eliza. /gre za Dovlittlom./ /Higgins vstane, Eliza ga pogleda. Nato se obrne in gre na balkon. On za njo. Ona gre takoj od njega, izgine za gledalca, se pojavi skozi druga vrata in namerava zapustiti sobo, ko ji on naglo zastavi pot in se s hrbtom nasloni na vrata./

HIGGINS: No, Eliza, zdaj ste dobili svoje malo "povračila" kakor pravite temu. Je zdaj dovolj in boste spet pametni, ali pa naj traja to še dalje?

LIZA: Samo zato bi me hoteli imeti nazaj, da bi vam pobirala copate in bi svojo slabo voljo otresali obme in me pošiljali okrog.

HIGGINS: Nisem rekel, da bi vas sploh hotel imeti nazaj.

LIZA: O, res? O čem pa potem govoriva?

HIGGINS: O vas, ne o meni. Če se vrnete, bom jaz prav tak z vami, kakršen sem bil vedno. Moja narava se ne da spremeniti in svojih manir nočem izpremeniti sam. Moje manire so natančno iste kakor manire polkovnika Pickeringa.

LIZA: To ni res. On se vede s cvetličarko, kakor bi bila vojvodinja.

HIGGINS: In jaz se vedem z vojvodinjo, kakor bi bila cvetličarka.

LIZA: Razumem. Z vsakim enako.

HIGGINS: Tako je.

LIZA: Kakor oče. /se počasi obrne in sede na otomano. Higgins, nekoliko negotovo, prisede./

HIGGINS: Četudi ne priznavam primere v vsakem pogledu, Eliza, je vendar res eno: vaš oče ni snob inse bo vživel v vsak življenjski položaj, v katerega bi ga utegnila postaviti njegova nenavadna usoda. Velika skrivnost ne tiči v tem, Eliza, da ima kdo dobre ali slabe manire ali čisto posebne manire, marveč v tem, da razodevaš enake manire za vsa človeška bitja. Nakratko povedano, v tem, da se vedeš tako, kakor bi bil v nebe-

sih, kjer ni nobenega tretjega razreda, kjer je ena duša prav tako dobra kakor kaka druga.

LIZA: Amen. Vi ste rojen pridigar.

HIGGINS: /razdraženo/ Saj ne gre za to, če jaz surovo ravnam z vami, temveč za to, če ste kdaj slišali, da sem ravnal s kom boljše.

LIZA: /s hipno odkritosrčnostjo/ Meni ni nič zato, kako ravnate z mano, meni ni nič za to, če me psujete, meni ni nič, če dobim buške, saj bi ne bilo prvič /vstane in ga pogleda v obraz/, a ne dovoljujem pa vam, da bi šli preko mene.

HIGGINS: Potem mi idite s poti, zakaj jaz zaradi vas ne bom obstajal. Vi govorite o meni, kakor da sem kak avtobus.

LIZA: To tudi ste. Kar dol in gor in zmerom naprej in nobenih ozirov na kogarkoli. A jaz lahko opravim tudi brez vas. Le nikar ne mislite, da ne morem tega.

HIGGINS: Vem, da lahko, sam sem vam povedal.

LIZA: Vem, da ste mi povedali to, vi brutalni zarobljenec! Iznebiti ste se me hoteli.

HIGGINS: Lažnivka!

LIZA: Hvala. /Dostojanstveno sede./

HIGGINS: V svojo brezmejni bovnirani samoljubnosti niste nikoli vprašali po tem, ali bom jaz mogel opraviti brez vas.

LIZA: /resno/ Ne skušajte me pretentati. Morali boste opraviti brez mene.

HIGGINS: /ošabno/ Jaz ne rabim nikogar. Svojo dušo imam, svojo iskro božanskega ognja. Ampak - /s hipno ponižnostjo/ vas bom pogrešal, Eliza, iz vaših trapastih opazk sem se naučil mnogo česa. To vam priznavam ponižno in hvaležno, in jaz sem se navadil vašega glasu in vaše postave. To dvoje mi celo ugaja. /sede k nji./

LIZA: Na torej. Saj imate oboje v svojem gramofonu in v svojem albumu fotografij. Če se vam zahoče po meni, vam je treba naviti

samo stroj, ta nima čutov, ki bi se dali raniti.

HIGGINS: Vaše duše ne morem naviti. Pustite mi svoja čustva, svoj glas, svoj mili obraz lahko vzamete s sabo.

LIZA: O, vi ste res pravi vrag! Vi stisnete dekletu srce, da bi jo bolelo, prav tako mirno, kakor ji kdo drugi stisne roko. Gospa Paercova me je svarila. Taj je tudi zmerom hotela od vas in zmerom ste jo spet premotili v zadnji minuti. Pri tem vam je za njo prav tako malo kakor zame.

HIGGINS: Na ta način, kot mislite vi, morda. A to vas ne sme odvračati od tega, da bi mi ne bili dobri - če mi hočete biti dobri -

LIZA: Nobenemu ne maram biti dobra, kdor ni dober z mano.

HIGGINS: Kupčijski principi, Eliza, kakor pri prodajanju vijolic, ali ne?

LIZA: Ne rogajte se mi. To je podlo!

HIGGINS: Svoj živ dan se še nisem rogal nikomur. Roganje kazi človeški obraz kakor dušo. Jaz se ne rogam. Pravim vam enostavno, da jaz iz svojega nagnenja ne delam kupčije in je nočem delati. Rekli ste mi brutalen zarobljenec, ker si s tem, da mi prinašate domače čevlje in iščete očala, ne morete priboriti pravice do mene. To je bilo nespametno od vas. Ženska, ki prinaša moškemu copate, je meni zoprna. Sem mar jaz kdaj vam šel po copate? Mnogo više ste zrasli v mojem spoštovanju, odkar ste mi zalučali tiste stvari v glavo. Bilo je nezmiselno, igrati sužnja in zahtevati zato mojo naklonjenost. Kdo čuti za sužnja naklonjenost? Če se vrnete k meni, se smete samo kot dober tovariš; kaj drugega vam pri meni ni pričakovati. Vi ste tisočkrat več dobili od mene kot jaz od vas. In če se predrznete s svojimi umetnijami z aportiranjem copat poniževati vojvodinjo Elizo, mojo stvaritev, potem vam pred vašim trapastim nosom zaloputnem vrata.

LIZA: Zakaj ste naredili iz mene to, če vam ni nič do mene?

HIGGINS: Zakaj? Zato, ker je to moj posel.

LIZA: Vam niso nikoli prišle na misel neprijetnosti, ki bi jih imelo to zame?

HIGGINS: Ali bi bil svet kdaj ustvarjen, če bi se bil njegov stvarnik ustrašil neprijetnih posledic? Ustvarjati življenje se pravi ustvarjati neprijetnosti, žalost in skrbi. Ena sama pot je, ubežati jim in ta je, umoriti življenje. Niste nikoli opazili, da strahopetci vedno kriče, naj se pomorijo vse nemirne glave, povzročiteljice "neprijetnosti"?

LIZA: Jaz nisem pridigarica, jaz takih stvari ne opazim. Jaz opažam samo, da me vi ne opazite.

HIGGINS: /poskoči in hodi nejevoljno sem in tja/. Eliza, vi ste gos. To se pravi trositi zaklade duha, če jih razprostiram pred vami. Enkrat za vselej, zapomnite si, da bom jaz šel svojo pot in ustvaril svoje delo, ne da bi se trohico brigal za to, kaj se bo pripetilo komu izmed naju. Jaz nisem strahopeten kakor vaš oče in vaša mačeha, vi se torej lahko vrnete ali pa hodite k vragu, čisto kakor vas je volja.

LIZA: Počemu naj bi se vrnila?

HIGGINS: /skoči s koleni na otomano in se skloni k nji/. Počemu? Za šalo. Iz istega vzroka, iz katerega sem vas jaz vzel k sebi.

LIZA: /s proč obrnjenim obrazom/. In vi me smete jutri postaviti na cesto, če ne bom storila vsega, kar zahtevate od mene?

HIGGINS: Da, in vi lahko jutri odidete, če ne bom storil vsega, kar zahtevate od mene.

LIZA: In grem živet k svoji mačehi?

HIGGINS: Da, ali pa prodajat cvétlice.

LIZA: Oh! Samo če bi mogla nazaj k svoji košari cvetlic! Bila bi neodvisna od vaju dveh, od očeta in od vsega sveta! Zakaj ste mi vzeli mojo neodvisnost? Zdaj sem sužnja, navzlic svojim lepim oblekam.

HIGGINS: Če hočete, vas pohčerim. Ali pa bi nemara rajša poročili Pickeringa?

LIZA: ~~Obrne glavo in ga jezno gleda/~~. Niti vas bi ne poročila, če bi me prosili. In vi bi bili za moja leta primernejši ~~kot pa kakor on~~.

HIGGINS: ~~Kot on~~, ne, kot pa kakor on.

LIZA: /je mine potrpljenje in vstane/. Govorila bom kakor se mi poljubi. Vi zdaj niste moj učitelj.

HIGGINS: /zamišljeno./ Seveda ne verjamem, da bi Pickering storil to. On je prav tak zakrknjen star samec kakor jaz.

LIZA: Saj to ni, kar hočem. Le ne domišljajte si. Našla sem dovolj mladih ljudi, ki bi bili pripravljeni za to. Fredy Hill mi vsak dan dvakrat do trikrat piše po cele strani dolga pisma.

HIGGINS: ~~/neprijetno izzenaden./~~ Vrag vzemi njegovo predrznost! ~~/Odskoči in se postavi na pete./~~

LIZA: To je njegova pravica in ubogi fant me resnično ljubi.

HIGGINS: ~~/zapusti otomano/~~. A vi nimate pravice, mu dajati poguma.

LIZA: Vsako dekle ima pravico biti ljubljeno. A takega čustva od vas niti ne zahtevam. Dekle iz ljudstva kakor jaz odlične gospodiče lahko pripravi do tega, da se zaljubijo vanjo. Vam pa bi bila moja smrt ljubša ko da bi vas pripravila do tega.

HIGGINS: To se razume. O čem vraga se pričkava?

LIZA: /zelo ganjena/. Meni je treba malo dobrote. Sama vem, da sem navadno, nevedno dekle, vi pa ste učen imeniten gospod. A jaz vendar nisem zadnja med zadnjimi. Kar sem storila, ni bilo naredeno /se popravi/ narejeno zaradi oblek in taksametrov. Storila sem, ker smo drug drugemu ugajali in nazadnje - nazadnje - ker sem vas imela čisto rada. Ne ker sem hotela, da bi se zaljubili vame - in ne da bi pozabila razliko med nama, temveč na bolj prijateljski način.

HIGGINS: No saj, natanko to sem tudi jaz čutil. In Pickering prav tako. Eliza, vi ste prismoda.

LIZA: To ni pravi odgovor, ne ta, ki sem ga pričakovala. /Omahne v solzah na otomano./

HIGGINS: To je edini odgovor, dokler ne nehate biti taka nespametnica. Če hočete biti dama, se ne smete čutiti več zanemarjene, če moški vašega znanja ne prebijejo polovico življenja s tem, da prelivajo solze zaradi vas in druge polovice s tem, da vas gledajo z zaljubljenimi očmi. Če ne morete prenašati moje stroge, mrzle narave, ajdite nazaj v blato. Garajte, da boste bolj podobni živini kakor pa človeškemu bitju in potlej se ljubite, se pričkajte in pijte, dokler ne zaspite. O, lepo življenje je to, življenje v blatu. Pristno je, toplo je, nasilno je. Skozi najdebelejšo kožo ga lahko čutite. Lahko ga okušate in duhate brez najmanjše vaje in brez najmanjše priprave, ne kakor znanost in literaturo in klasično glasbo in filozofijo in umetnost. Vam se zdim jaz mrzel, brezčuten, sebičen, kaj ne? Prav. Ajte k tiste vrste ljudem, k katerim vas vleče. Vzemite katerosibodi sentimentalno ovco, ki ima denarja na kupe in dvoje debelih ustnic, s katerimi vas bo poljubljal, in dvoje debelih škorenj, s katerimi vam bo delil brce. Če ne znate ceniti, kar imate, vzemite kar znate ceniti.

LIZA: Kako okrutni ste vi! Saj ne morem govoriti z vami, zavijete mi vsako besedo, jaz nikoli nimam prav. A vendar čutite sami ves čas, da niste drugega kakor tiran. Sami veste, da ne morem nazaj v blato, kakor pravite, in da na vsej zemlji nimam pravih prijateljev, razen vas in poklovnika Pickeringa. Dobro veste, da se moram vrniti v Wimpole Street, ker razen k svojemu očetu nimam kam iti. Samo ne računajte preveč gotovo s tem, da si me podvržete, da bi z nogami stopali po meni in me naredili mutasto. Poročila bom Fredyja, zares, takoj ko me bo mogel vzdrževati.

HIGGINS: /sede k nji/ Neumnost, vi se poročite s poslanikom. Ali z generalnim guvernerjem v Indiji, ali z irskim namestnikom ali s kom, ki

rabi vicekraljico. Jaz svojega mojstrskega dela ne dam, da bi se zavrglo Fredyju.

LIZA: To veste, da rada slišim, a s tem me ne ujamete, kakor bi bila majhen otrok ali punčka. Če ne morem imeti dobrote, hočem neodvisnost.

HIGGINS: Neodvisnost? To je buržoazijska blaznost. Mi vsi smo odvisni drugi od drugega. Vsaka duša na zemlji.

LIZA: Jaz vam že pokažem - ali sem odvisna od vas. Če znate vi pridigati, znam jaz dajati ure. Jaz pojdem od vas in postanem učiteljica.

HIGGINS: Kaj za božjo voljo hočete učiti?

LIZA: Kar ste me naučili vi. Poučevala bom fonetiko.

HIGGINS: Hahaha!

LIZA: Profesorju Nepeanu se ponudim za asistentko.

HIGGINS: /divje/. Kaj, temu goljufu, temu sleparju, temu zajedalskemu ignorantu? Njega učiti mojih metod, mojih odkritij? Če samo poskusite, vam zavijem vrat. /jo zgrabi/ Ali slišite?

LIZA: /se mu izvije/. Kar zavijte mi ga, kaj mi je za to? Saj semvedela, da mi boste nekega dne kaj storili. /On jo pusti pri miru in se tako naglo umakne, da se opoteče na svoj prostor na otomani/. Haha! Zdaj vem, kako je treba ravnati z vami. Kakšna bedakinja sem bila, da nisem prej pomislila tega! Znanja, ki ste mi ga dali, mi ne morete več vzeti. Sami ste dejali, da imam jaz finejši posluh nego vi in jaz znam biti z ljudmi prijazna in vljudna in to je več kot znate vi. Haha! To vam bo dalo zadnji sunek, Henry Higgins, bogami! Zdaj se ne menim niti toliko /pokaže s prstom/ za vaše zarobljenosti in vaš dolgi jezik. Oglasila bom v časopisih, da je vaša vojvodinja samo navadna cvetličarka, ki ste jo vi izvežbali in da tudi jaz vsako dekle za tisoč guinej v šestih tednih ravno tako izvežbam za vojvodinjo. O, če pomislim, da sem se plazila pred vami, da, da ste stopali po meni in me psovali, ko mi je bilo treba vendar samo geniti s prstom, da bom isto, kar ste vi, bi se pošteno pre-

tepla!

HIGGINS: Vi prokleta predrzna stvar, vi! A meni je ljubše, ko da jočete, ~~bodite po ecpate in~~ iščete copate in očala. Hm! Vedi Bog, Eliza, rekel sem, da napravim iz vas žensko, in to sem naredil. Taka mi ugajate.

LIZA: A, zdaj ste se pričeli umikati in se trudite okrog mene, zdaj ko nimam več strahu pred vami in lahko opravim brez vas.

HIGGINS: Seveda delam to, vi prismoda mala. Pred petimi minutami ste mi bili kakor mlinsko kolo okrog vratu, zdaj ste cela stolp moči. Bojna zaveznica! Vi in jaz in Pickering, mi trije bomo trije stari samci, namesto samo dveh moških in enega dekleta. /Ga.Higginsova se vrne, oblečena za poroko. Eliza je takoj hladna in elegantna./

GA.HIGGINSOVA: Voz čaka, Eliza, ste pripravljeni?

LIZA: Popožnoma. Gre profesor z nami?

GA.HIGGINSOVA: Seveda ne. On se v cerkvi ne zna spodobno vesti. Ves čas dela opazke nad duhovnikovo izgovarjavo.

LIZA: Potem vas ne bom več videla, gospod profesor. Pozdravljeni. /Gre proti vratom./

GA.HIGGINSOVA: /gre k Higginsu/. Zbogom, dragi.

HIGGINS: Zbogom, mama. /jo hoče poljubiti, ko mu pride nekaj na misel./ Ah, res, Eliza, bodite tako dobri, naročite šunke in nekaj sira. In kupite mi par rokavic iz jelenove kože, številko osem. In kravato, ki bo primerna za mojo novo obleko. Barvo lahko določite sami.

LIZA: /prezirljivo/. Kupite si jih stvari sami. /Odšumi./

GA.HIGGINSOVA: Bojim se, da si slabo vzgojil to dekle, Henry, a ne stori si nič iz tega, kravato in rokavice ti kupim jaz.

HIGGINS: /veselo/ O, bodi brez skrbi, Liza jih bo že kupila. Pozdravljena. /se poljubita. Ga.Higginsova odhiti. Higgins ostane sam, rožlja z drobižem v žepu in se smehlja./

Z A S T O R.